

# Kansallinen metsästrategia 2025 -seurantareportti vuodelle 2015

## Sisällys

Tiivistelmä .....	2
1 Johdanto .....	5
2 Katsaus toimintaympäristöön .....	6
3 Mittarit .....	12
4 Kansallisen metsästrategian strategiset hankkeet .....	19
Strateginen hanke A. Tulevaisuuden metsätieto ja sähköiset palvelut .....	19
Strateginen hanke B. Metsäalaa tukeva kaavoitus .....	20
Strateginen hanke C. Uudistuvan metsäalan tilastointi .....	21
Strateginen hanke D. Aktiivisen metsätalouden, puun markkinoille tulon ja metsänomistusrakenteen kehittäminen .....	23
Strateginen hanke E. Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä ja resurssitehokas metsänhoito .....	24
Strateginen hanke F. Metsäalan tutkimusstrategia .....	25
Strateginen hanke G. Metsäalaa tukeva liikenneinfrastruktuuri .....	26
Strateginen hanke H. Uudet työelämän ja koulutuksen yhteistyön toimintamallit .....	26
Strateginen hanke I. Talousmetsien luonnonhoito .....	27
Strateginen hanke J. Muut kuin puuntuotannolliset ekosysteemipalvelut - turvaaminen ja markkinoiden kehittyminen .....	28
Strateginen hanke K. Suomalaisten metsien arvostus .....	29
5 Metsästrategian toteuttaminen muiden strategioiden ja ohjelmien sekä metsähallinnon kautta .....	30
5.1 Liiketoiminnan edistäminen .....	30
5.2 Energia- ja ilmastopoliittiset linjaukset .....	33
5.3 Metsäluonnon monimuotoisuutta turvaavat ohjelmat ja strategiat .....	35
5.4 Metsätalouden vesiensuojelua tukevat ohjelmat ja strategiat .....	37
5.5 Maaseutupoliittiset linjaukset .....	38
5.6 Alueelliset metsäohjelmat .....	39
5.7 EU:n ja kansainvälinen metsäpolitiikka .....	40
6 Hallinnon joustavuuden kehittäminen .....	41
7 Vuoden 2016 keskeiset toimenpiteet ja kehitysehdotukset .....	43
LIITTEET .....	45
Kansallinen metsästrategia 2025 – Tavoitteet .....	45
Raportin laatimiseen osallistuneet .....	47

## Tiivistelmä

Valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen Kansallisesta metsästrategiasta 12.2.2015. Metsästrategian visio on Metsien kestävä hoito ja käyttö on kasvavan hyvinvoinnin lähde. Metsästrategiaa toteutetaan strategisten hankkeiden sekä muiden strategioiden ja ohjelmien kautta. Strategisia hankkeita on alkuvaiheessa määritelty yhteensä 11. Suunnitelma hankkeista löytyy MMM:n verkkosivuilta [www.mmm.fi/kms](http://www.mmm.fi/kms). Maa- ja metsätalousministeriö koordinoi metsästrategian toimeenpanoa ja seurantaa. Alla on esitetty strategisten hankkeiden keskeisimmät toteumat vuodelta 2015.

### Strateginen hanke A. Tulevaisuuden metsätieto ja sähköiset palvelut

Metsäalan toimijat muodostivat Metsätieto 2020 -hankkeessa tavoitetilan ja kehittämissuunnitelman tulevaisuuden metsätiedolle. Kehittämissuunnitelma toteutetaan hallitusohjelman mukaisessa Metsätieto ja sähköiset palvelut -kärkihankkeessa. Vuoden 2015 aikana on lisäksi kehitetty Metsään.fi palvelua, viety eteenpäin metsätietojen standardointia sekä annettu hallituksen esitys metsätietolain muuttamiseksi.

### Strateginen hanke B. Metsäalaa tukeva kaavoitus

Suomen metsäkeskus on osallistunut kaikkiin maakuntakaavaprosesseihin sekä lisännyt osallistumistaan yleiskaavaprosesseissa. Ympäristöministeriö on käynnistänyt Metsämaa kaavoituksessa (MEKA) -hankkeen. Ympäristöministeriö on aloittanut maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen tähtäävän työn. Metsäsektorin näkemyksen esilletuomiseksi Tapio on tuottanut kirjallisen raportin: Metsätalouden näkökulmia yleiskaavamerkintöihin ja määräyksiin sekä maisematyölupaan. Suomen ympäristökeskus on avannut vuoden 2015 alussa Liiteri -palvelun, joka tarjoaa valtakunnallisen yleiskaavayhdistelmän rasterimuodossa sekä yleiskaavojen rajaukset vektorimuodossa.

### Strateginen hanke C. Uudistuvan metsäalan tilastointi

Metsätilastot tuotannon relevanssia on arvioitu tilasto- ja toimintokohtaisesti, ja johtopäätökset ovat pääpiirtein tiedossa. Metsänhoito- ja metsänparannustöiden tilastointi on muutosvaiheessa tietosisällön, tiedonkeruun ja organisoinnin näkökulmista. Suojelutilastoinnin kehittäminen on käynnistynyt lokakuussa Luken Tilastopalveluiden ja tutkimuksen yhteistyönä. Hankesuunnitelmaa pientalojen polttopuun käytön selvittämiseksi on valmisteltu yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

### Strateginen hanke D. Aktiivisen metsätalouden, puun markkinoille tulon ja metsänomistusrakenteen kehittäminen

Strategista hanketta toteutetaan osana hallituksen kärkihanketta Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä. Biotalousinvestointien puuraaka-ainehuollon varmistaminen -selvitys julkaistiin 1.10.2015. Puumarkkinaosapuolet ovat päättäneet kaikille metsänomistajille ja alan toimijoille avoimen sähköisen puumarkkinapaikan perustamisesta. Valtiovarainministeriö on aloittanut lainsäädäntöhankkeen, jossa valmistellaan verokannustin sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Verotuksellisia keinoja kuolinpesien elinkaaren nopeuttamiseksi on kartoitettu. Yrittäjävähennyksen valmistelu liikkeen- ja

ammattiharjoittajille, maa- ja metsä- ja porotalouden harjoittajille sekä elinkeino- ja verotusyhtymille on aloitettu valtiovarainministeriössä.

#### Strateginen hanke E. Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä ja resurssitehokas metsänhoito

Kannustejärjestelmän valmistelu aloitettiin 3.12.2015 pidetyllä työpajalla.

#### Strateginen hanke F. Metsäalan tutkimusstrategia

Metsäalan tutkimusstrategia on valmistunut. Sen avulla julkista tutkimusrahoitusta suunnataan metsäalan kilpailukyvyyn ja kestävyden edistämiseen.

#### Strateginen hanke G. Metsäalaa tukeva liikenneinfrastruktuuri

Yksityisteille (LVM:n momentti) on vuonna 2016 kohdennettu kahdeksan miljoonaa euroa. Vuosille 2017–2019 ao. momentille on LVM:n mukaan tulossa 10 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintäministeriö on aloittanut yksityistielain uudistamishankkeen valmistelun. Liikennevirasto on saanut eri tahoilta selvityksiä investointitarpeista. Sen pohjalta on tehty päätös korjausvelkaohjelmasta 2016–2018 ([linkki](#)). Päätöksessä on otettu huomioon myös metsäsektorin tarpeita. Alemmanasteisen tieverkon korjausvelkaa tämä ei vielä ratkaise.

Liikenneverkon korjausvelan määrä on tällä hetkellä noin 2,5 miljardia euroa. Liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen on myönnetty lisärahoitusta 600 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018, josta 100 miljoonaa euroa vuodelle 2016. Näiden lisäksi Liikennevirasto ja Ely-keskukset teettävät vastaavanlaisia ylläpito-hankkeita vuosittain noin 360 miljoonalla eurolla. Lisäksi hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan investoinneista siirretään väylien kunnossapitoon 364 miljoonaa euroa vuosina 2017–2019.

#### Strateginen hanke H. Uudet työelämän ja koulutuksen yhteistyön toimintamallit

Hanke käynnistyy vuonna 2016.

#### Strateginen hanke I. Talousmetsien luonnonhoito

Tapio Oy:ssä valmisteltiin vuoden 2015 aikana Hyvän metsänhoidon suosituksiin liittyen Talousmetsien luonnonhoito -työopas. Suomen metsäkeskus ja Tapio Oy toteuttivat Kasvua ja vaikuttavuutta METSO-luonnonhoitoon -hanketta. Hankkeessa on kehitetty ja koostettu jokaiseen maakuntaan alueellinen luonnonhoidon toteutusohjelma (TOTELMA), jossa kuvataan alueellisten luonnonhoitohankkeiden kohdentaminen ja hanketyyppien priorisointi osana alueellisten metsäohjelmien toteutusta. Suomen metsäkeskus on vahvistamassa asiakasneuvonnassa tapahtuvaa luonnonhoidon neuvontaa.

MMM, Suomen metsäkeskus, Tapio Oy, MTK ja Metsäteollisuus ovat käynnistäneet Monimetsä-hankkeen, jossa kehitetään ja jalkautetaan talousmetsien luonnonhoitoa osaksi jokapäiväistä työtä metsässä.

#### Strateginen hanke J. Muut kuin puuntuotannolliset ekosysteemipalvelut - turvaaminen ja markkinoiden kehittyminen

Tapio Oy toteutti Ekosysteemipalveluiden tuotteistaminen -hanketta, jossa keskityttiin metsänomistajan ansaintalogiikan ja sopimuksellisuuden näkökulmiin. Tapio Oy on toteuttanut METSO-luontomatkaileuhanketta, jossa on rakennettu luontopolkuja ympäri Suomen metsien virkistys- ja terveyskäytön lisäämiseksi sekä luontomatkaileun kehittämiseksi. Luken koordinoima Metsät moneen käyttöön -tutkimusohjelma kehittää

metsien käyttömuotojen monipuolistamiseen ja yhteensovittamiseen liittyviä kustannustehokkaita toimintatapoja.

#### Strateginen hanke K. Suomalaisten metsien arvostus

Hankekokonaisuutta on toteutettu koulujen tukimateriaalien osalta. Suomen Metsäyhdistys toteutti Metsä ja puu -kyselyn, jossa selvitettiin kansalaisilta metsien, metsien käytön ja metsäsektorin arvostusta. Kyselyn mukaan kansalaisten tuki metsien käytölle vahvistuu.

## 1 Johdanto

Valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen Kansallisesta metsästrategiasta 12.2.2015. Se valmisteltiin Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050:n ja eduskunnan siihen antaman kannanoton perusteella. Kansallinen metsästrategia 2025:ssa priorisoidaan tavoitteet ja yksityiskohtaisemmat toimenpiteet metsäpoliittisessa selonteossa asetettujen strategisten päämäärien saavuttamiseksi.

Kansallinen metsästrategia valmisteltiin laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta maa- ja metsätalousministeriön johdolla ja kansallisen metsäneuvoston tuella. Metsästrategian visio on *Metsien kestävä hoito ja käyttö on kasvavan hyvinvoinnin lähde*.

Visioon pohjautuen on metsäpoliittisessa selonteossa asetettu strategisiksi päämääriksi:

1. Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille.
2. Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat.
3. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä.

Metsästrategiassa on 28 tavoitetta, jotka on ryhmitelty seitsemäksi kokonaisuudeksi.

- 1.1 Metsäala kasvaa, alan yritykset uudistuvat sekä uusia ja kasvavia yrityksiä kehittyy
- 1.2 Raaka-aineiden saatavuus mahdollistaa metsien käytön lisäämisen ja uudet investoinnit
- 1.3 EU:n ja kansainvälinen metsäpolitiikka edistävät metsien ja puun kestävää käyttöä, hyväksyttävyyttä ja kilpailukykyä
- 2.1 Metsäalan osaaminen on monipuolista ja vastaa muuttuvia tarpeita
- 2.2 Hallinto on joustava, vaikuttava ja asiakaslähtöinen
- 3.1 Metsätalous on aktiivista ja yritysmäistä
- 3.2 Metsäluonnon monimuotoisuus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys vahvistuvat

Maa- ja metsätalousministeriö koordinoi metsästrategian toimeenpanoa ja seuranta. Toimeenpanoa edistävät myös metsäneuvosto, sen alainen työvaliokunta sekä strategisten hankkeiden ympärille kootut ohjausryhmät, Metsätalous ja -energiaverkosto sekä mahdolliset muut tarpeen mukaan perustettavat työryhmät. Metsästrategian tavoitteiden toteutuminen edellyttää strategisten hankkeiden lisäksi muiden strategioiden ja ohjelmien toimeenpanoa sekä tavoitteiden edistämistä osana normaalia virkamiestyötä.

Metsästrategiaa toimeenpaneavat useat ministeriöt ja metsäalan toimijat. Metsäneuvosto tarkastelee vuosittain strategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä strategisten hankkeiden etenemistä. Tässä raportoidaan Kansallisen metsästrategian tuloksia vuodelta 2015.

## 2 Katsaus toimintaympäristöön

### Talouden näkymät

Yleinen taloudellinen tilanne ja erityisesti julkisen talouden tilanne on Suomessa vaikea ja tilanteen odotetaan jatkuvan haastavana pitkään. Vuonna 2014 Suomen kansantalous supistui 0,4 prosenttia ja vuonna 2015 kasvu jäi vaimeaksi. Arvioiden mukaan teollisuustuotannon taso tulee olemaan kokonaisuudessaan vuonna 2017 noin neljänneksen alemmalla tasolla kuin 10 vuotta sitten. Julkisen talouden alijäämä ylitti kolmen prosentin rajan vuonna 2014 ja tilanteessa ei tapahtunut suuria muutoksia vuonna 2015.

Julkisen talouden tasapainottamiseksi hallitusohjelmassa on sitouduttu 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavien säästöjen ja muiden päätösten toimeenpanolla hallituskauden aikana. Julkisen talouden tasapainottamiseksi toteutetaan esimerkiksi yhteenlaskettuna yli 3 miljardin euron sopeutustoimia koulutussektorilla koko hallituskaudella aikana. Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta on tarkoitus supistaa menoja vuosittain 190 miljoonaa euroa, joka tulee vaikuttamaan myös metsäalan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen.

Metsätalouteen ja metsäalan organisaatioiden julkiseen rahoitukseen kohdistuvat sopeuttamistoimet eivät ole vastaavassa suuruusluokassa. Kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan metsäalaan kohdistuvia säästöjä toteutuu vuosittain noin 15–20 miljoonaa euroa. Lisäksi ympäristöministeriön hallinnonalan säästöt vaikuttavat erityisesti toimenpiteisiin metsien ekologisen kestävyden osalta.

Julkisen talouden sopeuttamistoimen lisäksi taloudelliseen toimintaympäristöön vaikuttaa hallituksen toimenpiteet talouskasvun edistämiseksi. Hallitusohjelmassa todetaan, että kärkihankkeisiin ja infrastruktuurin korjausvelan vähentämiseen panostetaan kertaluonteisesti 1,6 miljardia euroa vuoden 2018 loppuun mennessä. Erityisesti panostukset biotalouden kärkihankkeisiin sekä hallitus käynnistämä 600 miljoonan euron ohjelma liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi edistää osaltaan metsäalan toimintaedellytyksiä.

### Metsäala investoi

Metsäteollisuus on parin viime vuoden aikana ollut yksi harvoista teollisuuden toimialoista, jolta kuuluneet uutiset ovat olleet pääasiassa myönteisiä ja jonka näkymät vaikuttavat valoisilta. Vuoden 2009 syvän notkahduksen jälkeen metsäteollisuustuotteiden vientimäärät ja viennin arvo ovat papereita lukuun ottamatta kasvaneet liki vuosittain ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2015. Vientikysynnän kasvuun ja kysynnän rakenteen muuttumiseen metsäteollisuusyritykset ovat reagoineet sulkemalla kannattamattomia yksiköitä, uudistamalla vanhoja laitoksia sekä suunnittelemalla kokonaan uutta tuotantokapasiteettia.

Merkittävimmät investoinnit tuotantokapasiteetin uudistamiseksi on toteutettu massa- ja paperiteollisuudessa, kuten UPM:n Kymin ja Pietarsaaren tehtailla ja Stora Enson Varkauden ja Imatran tehtailla. Myös suurimmat jo käynnistyneet sekä suunnitteluasteella olevat investointihankkeet kohdistuvat massa- ja paperiteollisuuteen. Näistä eniten huomiota on saanut Metsä Fibren Äänekoskelle rakennettava biotuotetehdas, joka aloittaa toimintansa vuonna 2017. Lisäksi eri vaiheissa olevia investointisuunnitelmia sellun tuotantoon on vireillä esimerkiksi Kuopiossa, Kemijärvellä ja Kainuussa. Massa- ja paperiteollisuuden suunnitelmien varjoon ovat jääneet uutiset puutuoteteollisuuden hankkeista, kuten Keitele Groupin investoinnit Kemijärven ja Alajärven tuotantolaitoksiin, Koskisen kuivaamoinvestointi Järvelässä,

Junnikkalan kuivaamo- ja lajitteluinvestointi Oulaisissa, Stora Enson investointi Varkauden LVL-linjaan tai tuoreimpana Kaskipuun ilmoitus investoinnista Viitasaaren ikkunatehtaaseen.

Perinteisen metsäteollisuuden investointien lisäksi biojalostamoinvestointeja on jo toteutettu tai suunnitteilla. Vuonna 2015 aloitti Lappeenrannassa UPM:n mäntyöljystä dieseliä tuottava biojalostamo kaupallisen toiminnan. Lisäksi useita merkittäviä investointisuunnitelmia puupohjaisten liikennepolttoaineiden ja esimerkiksi biohiilen tuotantoon on vireillä eripuolilla Suomea, kuten ST1:n Kajaaniin Pölkky Oy:n sahan yhteyteen rakenteilla oleva tehdas.

Metsäteollisuuden jo toteutetut ja rakenteilla olevat investoinnit kasvattavat puun käyttöä ja kysyntää Suomessa useilla miljoonilla kuutiometreillä lähivuosina. Metsä Group on jo lisännyt puun ostoja ja pystyvarastoja Äänekosken tehdasta varten. Metsäalan valmistautuminen tulevaan puun kysynnän kasvuun vaikuttaa uusien toimintamallien kehittämiseen esimerkiksi puukaupassa. Tästä esimerkkinä on loppuvuonna 2015 metsänomistajien ja metsäteollisuuden yhdessä perustama yhtiö, Suomen puukauppa Oy, jonka tavoitteena on rakentaa sähköinen puumarkkinapaikka.

Metsäteollisuuden investointien lisäksi puun käyttöä lisäävät energiateollisuuden investoinnit. Noin puolet investoinneista suuntautuu sähkön ja kaukolämmön tuotantoon ja noin puolet sähkön ja kaukolämmön siirtoon ja jakeluun. Energiateollisuus on 2000-luvulla investoinut noin kolme miljardia euroa voimalaitoksiin ja lämpökeskuksiin, jotka voivat käyttää biomassaa. Lisäksi suunnitteilla tai rakenteilla on noin 2,2 miljardin euron investoinnit bioenergiaa käyttäviin voimalaitoksiin Helsinkiin, Turkuun, Tampereelle, Ouluun, Lahteen ja Rovaniemelle. Näistä Turun hanke on jo käynnissä. Lisäksi ympäri maata on investoitu lämpökeskuksiin.

Energiateollisuus on 2000-luvulla rakentanut 45 kaukolämpöä ja sähköä tuottavaa yhteistuotantovoimalaitosta, mukaan lukien Turun rakenteilla oleva laitos, sekä noin 330 lämpökeskusta. Lähes kaikkien edellä mainittujen laitosten kattiloissa voisi polttaa merkittävästi nykyistä enemmän biomassaa. Vuonna 2015 biomassan osuus kaukolämmön ja siihen liittyvän sähkön tuotannon polttoaineista oli kaikkien aikojen suurin eli 33 prosenttia. Kattilakanta kuitenkin mahdollistaa osuuden noston jopa 55 prosenttiin, jos markkinoilla on riittävästi puuta saatavilla.

#### Muut biotalouden mahdollisuudet

Metsiin perustuvien aineettomien palveluiden, kuten luontomatkailun ja virkistyskäytön taloudellinen merkitys on kasvussa. Tähän vaikuttavat myös muutokset kansalaisten asumisessa; koti ja asuminen eivät ole sidottuja vain yhteen paikkaan. Kakkosasunto luonnon läheisyydessä ja vuokramökkeilyn lisääntyminen lisännevät metsien virkistyskäytön ja siihen liittyvien palveluiden kysyntää. Metsäalan haasteena on kehittää ekosysteemipalveluihin perustuvaa elinkeinotoimintaa ja samalla turvata metsien ekosysteemipalveluiden säilyminen.

Ilmastonmuutokseen hillintä lisää tarvetta hyödyntää uusiutuvia luonnonvaroja kestävämmiin ja monipuolisempiin. Suomessa biotalous on suurelta osin metsiin perustuvaa, ja hallitusohjelman linjauksissa biotalouden osalta korostuvat erityisesti energia, ruoka, metsätalous ja luontomatkailu. Tutkimusrahoituksen suuntaamisessa avainalueita ovat muun muassa uudet biopolttoaineet, uusiutuva energia, biomateriaalit, puurakentaminen ja puutuoteteollisuus. Edellä mainituilla alueilla metsiin perustuva kasvupotentiaali on suuri. Kaupungistuminen lisää kerrostalorakentamista, metsien virkistyskäyttöä ja luontomatkailua.

## Markkinoiden kehittyminen

Vuonna 2014 Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin kokonaisarvo oli 11,22 miljardia euroa ja osuus noin viidesosa Suomen tavaraviennin kokonaisarvosta. Tammi–lokakuun lukujen perusteella metsäteollisuustuotteiden viennin nimellisarvo kasvoi vuonna 2015 runsaat 2 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Samaan aikaan Suomen koko tavaraviennin nimellisarvo supistui 4 prosenttia, jolloin metsäteollisuustuotteiden merkitys vientitulojen tuojana kasvoi. Vuonna 2015 metsäteollisuustuotteiden vientikehityksessä oli aiempien vuosien tavoin tuotekohtaisia eroja.

Puutuoteteollisuuden viennin kohdemaissa erityisesti sahatavaran kysyntäkehitys oli vuonna 2015 vaihtelevaa. Sahatavaran vienti Eurooppaan vähentyi vuoden 2015 alkupuoliskolla kilpailun lisääntyessä ja markkinahintojen alentuessa. Vientiä haittasi myös euron vahvistuminen tärkeimpien kilpailijamaiden, Ruotsin ja Venäjän, valuuttoihin nähden. Sahatavaran vientimäärät Pohjois-Afrikkaan ja Kiinaan sen sijaan kasvoivat. Vuoden loppupuolta kohden mäntysahatavaran vienti Egyptiin vaikeutui ostajien likviditeettiongelmien vuoksi. Kotimaan kysynnän niukkuus yhdistettynä edellä mainittuihin tekijöihin johti tuotannonrajoituksiin useilla suomalaisilla sahoilla. Myös havuvanerin tuotantoa rajoitettiin loppuvuodesta 2015 kilpailun kiristyessä Euroopan markkinoilla. Koivuvanerin vientikysyntä sen sijaan on pysynyt korkealla tasolla ja vientihinta on noussut. Kokonaisuutena puutuoteteollisuuden vientimäärien arvioidaan pysyneen vuonna 2015 edellisvuoden tasolla. Sen sijaan tuotantomäärät pienuivat hieman erityisesti sahatavaran osalta. Tähän syynä oli rakentamisen ja erityisesti omakotirakentamisen väheneminen ja tästä aiheutuva sahatavaran kysynnän lasku kotimaassa. Rakentamisen matalasuhdanne kotimaassa on näkynyt puutuoteteollisuuden alatoimialan, rakennuspuusepänteollisuuden, vaikeuksina jo usean vuoden ajan. Rakentamisen ja erityisesti asuinrakentamisen odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuonna 2016 useassa Länsi-Euroopan maassa Suomi mukaan lukien ja kasvun ennakoitaan jatkuvan seuraavina vuosina. Merkittävänä syynä tähän pidetään Euroopan pakolaisvirtoja, jotka kasvattavat asuinrakentamisen tarvetta keskipitkällä aikavälillä.

Puukerrostalorakentaminen on kasvussa ja korjausrakentaminen tuo mahdollisuuksia lisätä puun käyttöä. TEM:in vastikään ilmestyneen selvityksen mukaan 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuissa kerrostaloissa tulee seuraavan viiden vuoden aikana korjattavaksi kymmeniä tuhansia asuntoja. Useissa kohteissa voitaisiin käyttää puuta, mutta haasteena on puun mahdollisuuksien markkinointi päätöksentekijöille.

Massa- ja paperimarkkinoilla viime vuosilta tuttu kehitys jatkui 2015 ja jatkuu myös vuonna 2016. Pakkausmateriaalien ja sellun käyttö maailmalla kasvaa, mutta painopaperien kysyntä supistuu. Paperin viime vuosien alenevaan hintakehitykseen on reagoitu sekä Suomessa että ulkomailla sulkemalla tuotantokapasiteettia, ja hintakehitys on tasaantunut tarjonnan pienentyessä. Paperin merkitys on edelleen suuri: metsäteollisuuden viennin arvosta paino- ja kirjoituspaperin osuus oli vuoden 2015 alkupuoliskolla noin 40 prosenttia. Uudet investoinnit kartongin ja sellun tuotantokapasiteettiin mahdollistavat viennin kasvun Suomesta.

Metsäteollisuuden vientituotteiden kysynnän vaihtelut ovat perinteisesti heiluttaneet puumarkkinoita, mutta viime vuosina tilanne puumarkkinoilla on tasaantunut. Puun tuonti on vähentynyt usean vuoden ajan ja puukauppaa on tehty tasaisesti kotimaassa. Vuonna 2015 puun tuonti väheni edelleen. Kotimaan markkinahakkuut pysyivät lähellä viime vuoden tasoa ollen 54,1 miljoonaa kuutiometriä. Hakkuiden kausivaihtelu on merkittävää. Talvikuukaudet puunkorjuukaluston kapasiteetti on täyskäytössä, mutta huhtikuusta joulukuuhun kapasiteetin käytössä on merkittäviä heilahteluja. Muutokset kantohinnoissa olivat pieniä. Sahatavaran heikentynyt markkinatilanne toi hinnanlaskupaineita havutukien kantohintoihin, mutta sellun ja kartongin tuotannon kasvu pitivät mänty- sekä koivukuitupuiden kantohinnat lähellä vuoden 2014 tasoa. Keski-Euroopassa havutukin ja -kuidun hinnat olivat vuoden 2015 alkupuoliskolla selvässä laskussa myrskyjen lisättyä puun tarjontaa. Ruotsissa hintakehitys on ollut vakaampaa.



Vaikka puun suhteellinen osuus energiakäytöstä kasvoi vuonna 2015, metsähakkeen käyttö laski absoluuttisesti mitattuna jo kolmantena vuonna peräkkäin. Puun absoluuttisen käyttömäärän lasku on johtunut ennen kaikkea sähkön ja lämmön heikosta kysynnästä parina viime vuotena. Sähkön osalta tärkeimmät syyt ovat elinkeinoelämän rakennemuutos, teollisuuden investointien puute, heikko taloustilanne ylipäätään sekä lämpimät säät. Kaukolämmön osalta kysynnän polkeminen paikallaan on johtunut ennen kaikkea parin viime vuoden poikkeuksellisesta lämpimyydestä. Metsähakkeen käytön kasvua ei ennakoida myöskään vuodelle 2016. Puupellettien tuotanto Suomessa kasvoi vuonna 2015 muutamia prosentteja, ja vuonna 2016 valmistuvat investoinnit kasvattavat pellettien tuotantoa edelleen.

Vuonna 2015 metsäteollisuus osti yksityismetsistä 32,8 miljoonaa kuutiometriä raakapuuta. Puukauppa väheni kolmella prosentilla edellisvuodesta. Pystykauppoja määrästä oli 27,1 miljoonaa kuutiometriä (-2 % edellisvuodesta) ja hankintakauppoja 5,4 miljoonaa kuutiometriä (-9 % edellisvuodesta).

### Työllisyys

Metsäteollisuudessa työvoiman pitkään jatkunut lasku on tasoittumassa, ja vuonna 2015 metsäteollisuus työllisti suoraan arviolta 39 500 henkilöä eli hieman enemmän kuin edellisvuonna. Myös metsätaloudessa työllisten määrä kasvoi hieman. Metsätalouden töissä vuodensisäinen vaihtelu on suurta, mutta keskimäärin työllisten määrä oli 25 700 vuonna 2015. Viime vuosina metsätalouteen on syntynyt uutta työtä hakkuutähteiden ja pienpuun korjuusta sekä hakettamisesta energiakäyttöön. Koko metsäalan työllisyys vahvistui hieman. Metsätaloudessa työvoimarakenne on muuttumassa, toimihenkilöiden määrä on vähenemässä, mutta sitä korvaa etenkin yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrän kasvu. Metsäalan merkitys aluetalouksissa vahvistuu entisestään biotalousinvestointien toteutuessa. Puun käytön kasvu lisää työllisyyttä ja metsänomistajien kantorahatuloja. Puun lisäkysyntä edellyttää metsien käytön tehostamista. Valtaosa teollisuuden käyttämästä puusta tulee yksityismetsistä, mikä edellyttää kasvavaa panostusta metsien hoidon investointeihin.

### Suomen metsien tila ja metsätalouden tilanne

Suomen maapinta-alasta metsätalousmaa kattaa 86 prosenttia eli 26,2 miljoonaa hehtaaria, josta valtaosa - 20,3 miljoonaa hehtaaria - on pääosin puuntuotantoon käytettävissä olevaa metsämaata. Puuston kokonaistilavuus on 2,4 miljardia kuutiometriä ja vuotuinen kokonaiskasvu nousi 105,5 miljoonaa kuutiometriin VMI 11:n mukaan. Puuston poistuma on viime vuosina ollut 72 prosenttia puuntuotannon maan metsien kasvusta.

Metsätilastollinen vuosi 2014 kertoo, että yksityishenkilöillä oli vuoden 2013 lopussa omistuksessaan 376 000 vähintään yhden hehtaarin metsätilakokonaisuutta, joiden keskimääräinen pinta-ala oli noin 28 hehtaaria. Metsänomistajien lukumäärä ylsi kuitenkin 685 000 henkilöön, koska yhdellä metsätilakokonaisuudella on tavallisesti useita omistajia. Muiden metsänomistajaryhmien hallussa metsätilakokonaisuuksia oli 7 500. Yksityisten metsänomistajien osuus puuston kokonaistilavuudesta on 65 prosenttia (puuntuotannon metsissä 71 %), mikä on enemmän kuin omistajaryhmän osuus metsätalousmaasta.

Tammikuussa 2016 maassa oli 344 yhteismetsää. Perustaminen ja olemassa oleviin yhteismetsiin liittyminen on yleistynyt viime aikoina. Yhteismetsien kokonaispinta-ala kasvaa koko ajan ja on nyt noin 613 000 ha, mikä on lähes viisi prosenttia yksityismetsiemme pinta-alasta. Maamme yhteismetsissä on vajaat 25 000 osakasta.

Metsänhoito- ja metsänparannustöihin käytettiin vuonna 2014 kaikkiaan 302 miljoonaa euroa, mikä oli reaalisesti saman verran kuin vuotta aiemmin. Tästä valtaosa - 216 miljoonaa euroa - kului yksityismetsissä.

Kokonaisrahoituksesta eniten meni taimikonhoitoon. Kansallisessa metsäohjelmassa 2015 keskeisimmille metsänhoito- ja metsänparannustyölajeille asetetuista vuotuisista tavoitemääristä on kuitenkin jääty lähes kaikissa työlajeissa.

Metsänomistajille maksettiin vuonna 2015 kestävän metsätalouden rahoitustukea eli Kemera-tukea 57,7 miljoonaa euroa. Pääosa tuesta käytettiin taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon ja energiapuun korjuuseen. Lisäksi Kemera-tukea käytettiin metsäluonnon hoitoon ympäristötukena 1,7 miljoonaa euroa ja luonnonhoitohankkeisiin 1,6 miljoonaa euroa. Uusi Kemera tuli voimaan kesäkuussa 2015. Uuden lain voimaantulo aiheutti hakemusruuhkan, jonka purkua hankaloittivat atk-ongelmat.

Puun käyttömäärien kasvaessa metsätalouden kestävyys ja monimuotoisuuden turvaaminen ovat jatkossa entistäkin kiinteämpi ja tärkeämpi osa metsätalouden toimintoja erityisesti käytettävissä olevan valtion rahoituksen vähentyessä muun muassa METSO-ohjelman toteutuksessa. Toimenpiteitä monimuotoisuuden turvaamiseksi entistä paremmin on käynnissä. Myös muutokset metsäsertifiointissa vaikuttavat osaltaan metsätalouden kestävyteen. Elleivät konkreettiset toimet monimuotoisuuden turvaamiseksi onnistu, puun käyttömäärän kasvaminen ja luonnonsojelmäärärahojen vähentyminen voivat johtaa luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Metsäluonnon hitaan dynamiikan vuoksi monimuotoisuuteen vaikuttavat sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset näkyvät viiveellä.

## Metsätuhot

Metsätuhojen seuranta ja varautumista metsätuhoihin jatkettiin vuonna 2015. Luonnonvarakeskuksen ja Suomen metsäkeskuksen yhteistyönä tekemän kirjanpainajaseurannan mukaan kirjanpainajan kanta pysyi korkealla tasolla sateisesta ja kylmästä kesästä huolimatta. Hyönteistuhot keskittyivät erityisesti Kaakkois-Suomeen. Laajalla alueella lokakuun alussa 2015 riehunut Valio-myrsky aiheutti noin 0,8 miljoonan kuutiometrin metsävahingot. Uusista tuholaisista vuonna 2015 nousi esiin Suomessa uusi, vaaralliseksi kasvintuhoojaksi luokiteltu aasianrunkojäärä. Aasianrunkojäärän isäntäkasveja ovat lähes kaikki kotimaiset lehtipuulajit. Saastuneen vyöhykkeen pinta-ala on tällä hetkellä 8,1 hehtaaria. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira hoitaa asiaa. Lapissa tuhoja aiheutti erityisesti tervasroso. Hirvituhojen määrä oli laskussa. Muuten metsien terveys Suomessa säilyi samankaltaisena aiempiin vuosiin verrattuna.

Metsätuholakiin tehtiin loppuvuodesta 2015 muutosesitys, jonka mukaan juurikäävän torjunta olisi pakollista kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Lain on tarkoitus tulla voimaan keväällä 2016.

## Toimintaedellytysten parantaminen

Metsien mahdollisuuksien täysimääräiseen hyödyntämiseen tarvitaan Suomen kilpailukykyä parantavia toimia. Näitä ovat uusien teknologioiden, tuotteiden ja palveluiden kehittäminen ja saaminen markkinoille sekä digitalisaation kasvava hyödyntäminen metsäalan liiketoiminnassa. Uusien investointien ja liiketoiminnan edellytyksenä on kilpailukykyinen ja vakaa toimintaympäristö. Tärkeää on, että politiikkatoimilla parannetaan toimintaympäristöä ja turvataan sen vakaa kehitys. Vakaata toimintaympäristöä tukee myös kestävyden osa-alueiden kokonaisvaltainen huomioiminen.

Kotimaan metsäsektorin toimintaedellytyksiin vaikuttavat kansainväliset ja EU:ssa tehdyt metsä- ja ympäristöpoliittiset sitoumukset ja sopimukset. EU:ssa on viime vuosina toteutettu aktiivisesti vuonna 2013 julkistettua EU:n metsästrategiaa ja tarkasteltu metsänhoidon kestävyttä. Myös kiinteiden energiabiomassojen kestävyden todentamistarpeista on käyty vilkasta keskustelua. Forest Europe -prosessissa on päivitetty yleiseurooppalaisia kestävä metsänhoidon kriteereitä ja indikaattoreita.

Kansainvälisen ilmasto- ja energiapolitiikan osalta merkittävä saavutus on joulukuussa 2015 Pariisin ilmastopöytäsoitteluissa neuvoteltu sopimusteksti.

Metsäalan organisaatioiden, hallinnon ja lainsäädännön muutosten sisäänajo vaikuttavat metsäalan toimintaympäristöön kotimaassa. Vaikutukset ulottuvat puumarkkinoille, metsäalan tutkimukseen, metsätalouden rahoitukseen ja liiketoimintaan. Moni aiemmin valtion tukema palvelu ja toiminta on muuttunut tai muuttumassa markkinaehtoiseksi, kun metsätalouden julkinen rahoitus pienenee. Keskeinen lakimuutos koskee metsäkeskusten yhdistymistä Suomen metsäkeskukseksi (SMK), jossa julkiset palvelut ja liiketoiminta eriytettiin. Tapio yhtiöitettiin vuoden 2015 alussa, mutta metsäkeskuksen liiketoiminnan (Otso) yhtiöittäminen siirtyi vuoteen 2016. Metsänhoitoyhdistykset eivät enää saa lakisääteisiä metsänhoitomaksuja, joten ne rahoittavat toimintansa palveluiden myynnillä ja vapaaehtoisilla jäsenmaksuilla. Metsätutkimuslaitos (Metla), Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) yhdistyivät vuoden 2015 alussa Luonnonvarakeskukseksi, jonka rahoitusta rakennetaan mittavassa määrin ulkopuolisen rahoituksen varaan. Esitykset Metsähallituslaista sekä Kemera-lain ja metsätuholain muutoksista annettiin eduskunnalle loppuvuonna 2015.

### 3 Mittarit

1 Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille			
1.1 Metsäala kasvaa, alan yritykset uudistuvat sekä uusia ja kasvavia yrityksiä kehittyä <ul style="list-style-type: none"> <li>• Poliittiset päätökset ja uusi lainsäädäntö parantavat metsäalan yritysten uudistumisen ja kasvun edellytyksiä.</li> <li>• Jalostusarvo kasvaa ja resursseja hyödynnetään tehokkaasti.</li> <li>• Kotimaisen puupohjaisen energian tuotanto lisääntyy.</li> <li>• Metsiin perustuva monipuolinen palveluliiketoiminta sekä luonnontuoteala kasvavat.</li> </ul>			
Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)	Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)	Toteutuminen	Kommentti
Metsäalan arvonlisäyksen kehitys toimialoitain (Kasvaa) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus (3,9 mrd. €)</li> <li>• Energiateollisuus</li> <li>• Kemianteollisuus (0,4 mrd. €)</li> <li>• Metsätalous (2,9 mrd. €)</li> <li>• Luonnontuotteet</li> <li>• Luontomatkailu (1,2 mrd. €)</li> <li>• Metsäpalvelut ja muu metsiin perustuva liiketoiminta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus 4,0 mrd. € (2014)</li> <li>• Metsätalous 3,4 mrd. € (2014)</li> <li>• Luonnontuotteiden keruu 0,06 mrd. € (2014)</li> <li>• Luontomatkailu 1,23 mrd. € (2014)</li> </ul>		Laajan metsäalan kehityksen arviointi on haasteellista tilastotietojen vaikean saatavuuden vuoksi.
Metsäalan liikevaihdon kehitys toimialoitain (Kasvaa) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus (25,7 mrd. €)</li> <li>• Energiateollisuus</li> <li>• Kemianteollisuus (1,6 mrd. €)</li> <li>• Metsätalous (4,22 mrd. €)</li> <li>• Luonnontuotteet</li> <li>• Luontomatkailu (2,7 mrd. €)</li> <li>• Metsäpalvelut ja muu metsiin perustuva liiketoiminta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus 25,4 mrd. € (2014)</li> <li>• Luontomatkailu 2,75 mrd. € (2014)</li> <li>• 0,85 mrd. € (Koneyrittäjät) (2015)</li> </ul>		Laajan metsäalan kehityksen arviointi on haasteellista tilastotietojen vaikean saatavuuden vuoksi.
Käytetty puuraaka-ainepanos /puuta käyttävän teollisuuden arvonlisäys (Pienenee)  (Puun kokonaiskäyttö 45 milj. tonnia / metsäteollisuuden arvonlisäys 3 863 milj. € (Luke) + energianteollisuus x € ja kemianteollisuus 434 milj. €)			Vuoden 2015 Kansantalouden materiaalivirrat -tilasto julkaistaan marraskuussa 2016.
Puupohjaisen energian osuus kokonaiskulutuksesta (Energia ja ilmastotavoitteiden mukainen) (25 %)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 25 % (2014)</li> </ul>		
Kiinteiden puupolttoaineiden energiakäyttö, josta metsähake (Metsähakkeen tavoitetaso 15 milj.			Fossiilisten polttoaineiden ja sähkön alhainen hinta, epävarmuus tukijärjestelmästä ja

<p>m<sup>3</sup> v. 2025.)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kiinteät puupolttoaineet 19,4 milj. m<sup>3</sup> (38,8 TWh).</li> <li>• Metsähake 8,7 milj. m<sup>3</sup> (17,4 TWh)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kiinteät puupolttoaineet 19,4 milj. m<sup>3</sup>. (2014)</li> <li>• Metsähake 8,2 milj. m<sup>3</sup> (16,4 TWh) (2014)</li> </ul>		<p>energia- ja ilmastostrategian auki olevat linjaukset tuovat epävarmuutta.</p>
<p>1.2 Raaka-aineiden saatavuus mahdollistaa metsien käytön lisäämisen ja uudet investoinnit</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsävarat ovat runsaat, terveet, hyväkasvuiset ja vastaavat biotalouden lisääntyviin tarpeisiin.</li> <li>• Puu- ja metsäpalveluiden markkinat ovat tasapainoiset ja kilpailulliset.</li> <li>• Kuljetus- ja tietoliikenneväylien palvelukyky, tehokkuus ja toimivuus paranevat.</li> </ul>			
<p>Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)</p>	<p>Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)</p>	<p>Toteutuminen</p>	<p>Kommentti</p>
<p>Puuston vuotuinen kasvu talousmetsissä (100–110 milj. m<sup>3</sup>)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Runkopuu (99 milj. m<sup>3</sup>)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 100 milj. m<sup>3</sup>, Lähde: Luke/VMI11 (2009–2013)</li> </ul>		
<p>Vuotuiset puun korjuumäärät (runkopuu 80 milj. m<sup>3</sup>, oksat, kannot ja juurakot 8 milj. m<sup>3</sup>)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Runkopuun hakkuukertymä (65 milj. m<sup>3</sup>)</li> <li>• Oksat, kannot ja juurakot (4 milj. m<sup>3</sup>)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 63,7 milj. m<sup>3</sup> (2015 e)</li> <li>• 3,4 milj. m<sup>3</sup> (2014)</li> </ul>		<p>Tavoitteeseen pääseminen edellyttää investointien toteutumista.</p>
<p>Julkinen rahoitus infrastruktuuriin (Väyläverkosto on käyttötarkoituksen mukaisessa kunnossa)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alemman asteinen tieverkko (yksityis- ja paikallistiet)</li> <li>• Puukuljetuksia tukeva rautatieverkko</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korjausvelkaohjelma 600 milj. €, 2016–2018</li> </ul>		<p>Tavoitetasoon pääseminen edellyttää korjausvelkaohjelman jatkamista. Alemmanasteinen tieverkko vaatii vielä erityishuomiota.</p>
<p>Investoinnit puuraaka-aineen käyttöön: reaaliset investoinnit (investoinnit – poistot) ja investointiaste (investointien arvo suhteessa arvonnisäykseen) (Investoinnit ylittävät poistot)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus (760 milj. € ja 20 %)</li> <li>• Energiateollisuus</li> <li>• Kemianteollisuus</li> <li>• Palvelutuotanto</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäteollisuus 558 milj. € ja 14 % (2014)</li> </ul>		<p>Tavoitteeseen pääseminen edellyttää investointien toteutumista.</p>

2. Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat			
2.1 Metsäalan osaaminen on monipuolista ja vastaa muuttuvia tarpeita			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Julkisin varoin rahoitettava T&amp;K-toiminta ja rakenteet tukevat erityisesti metsiin liittyvän biotalouden liiketoiminnan kehittämistä, tuotteiden ja palveluiden kaupallistamista, kokeiluhankkeita sekä markkinoiden ja muiden toimintaympäristön muutosten ennakointia.</li> <li>• Koulutuksen ja työelämän yhteistyö vahvistuu.</li> <li>• Eri koulutusasteilta valmistuneiden määrä ja osaaminen vastaa metsäalan rekrytointitarvetta ja osaamisvaatimuksia.</li> <li>• Metsäalan tutkimusstrategia ohjaa tutkimustoimintaa biotalouden tarpeiden mukaisesti.</li> <li>• Henkilöstön osaaminen on ajanmukaista ja sen työhyvinvointi paranee.</li> </ul>			
Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)	Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)	Toteutuminen	Kommentti
<p>Julkisen T&amp;K-rahoituksen määrä ja laadullinen arviointi (Säilyy vähintään nykytasolla, Vastaa tarvetta)</p> <p>Metsäsektorin julkisen T&amp;K – rahoituksen suuruus arviolta noin 140 miljoonaa euroa</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tieto puuttuu kokonaisuudesta</li> <li>• Yliopistot / metsätiede 10,2 milj. €, josta budjettirahoitusta noin 5 milj. € (2014)</li> </ul>		<p>Hallitusohjelman mukaiset säästöt ovat leikanneet yliopistojen ja tutkimuslaitosten rahoitusta. Vaikka hallitusohjelman mukaiset säästöt tulevat voimaan vasta vuonna 2016, Luken osalta rahoitus on jo laskenut. Suomen Akatemian strateginen rahoitus ei suuntautunut metsäbiotalouteen.</p>
<p>Ensisijaisten hakijoiden määrä ja osuus (Ensisijaisten hakijoiden osuus kasvaa)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Koulutusasteet ja -alat erikseen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korkeakoulut (metsätieteet): 155 ensisijaista hakijaa, osuus 41 % (2015)</li> <li>• Ammattikorkeakoulut: 494 ensisijaista hakijaa, osuus 31 % (2015)</li> <li>• Ammatillinen peruskoulutus: 606 ensisijaista hakijaa, osuus 36 % (2015)</li> </ul>		
<p>Tutkinnon suorittaneiden määrä ja työllistyminen yksi vuosi valmistumisen jälkeen sekä laadullinen arviointi (Vastaa tarvetta)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Korkeakoulut (190 tutkinnon suorittanutta, päätoimisia työllisiä 37 %, työttömiä 5 %)</li> <li>• Ammatillinen koulutus (608 tutkinnon suorittanutta, päätoimisia työllisiä 56 %,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korkeakoulut (metsätieteet): maistereita 95, tohtoreita 28 (2015) (kaikki tutkinnot 173 kpl vuonna 2014)</li> <li>• ammatillinen koulutus 725 (v.</li> </ul>		<p>Metsäkoneenkuljettajia ja puutavara-autonkuljettajia valmistuu tarpeeseen nähden liian vähän.</p>

työttömiä 21 %) • Ammattikorkeakoulut (221 tutkinnon suorittanutta, päätoimisia työllisiä 70 %, työttömiä 15 %)	2014) • ammattikorkeakoulut 198 (v. 2014)		
---	---	--	--

<p>2.2 Hallinto on joustava, vaikuttava ja asiakaslähtöinen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Hallinto, sen yhteistyö ja palvelut tukevat alan kilpailukykyä ja vastaavat asiakkaan tarpeisiin.</li> <li>Metsiin liittyvän tiedon ja tilastoinnin avoimuus, kattavuus ja ajantasaisuus tukevat niiden laajaa hyödyntämistä.</li> <li>Ympäristöhallinnon lupaprosessit ovat joustavia ja nopeita sekä tukevat investointihankkeiden toteutumista ja ylläpitävät korkean ympäristönsuojelun tasoa.</li> <li>Kaavoitusjärjestelmä tukee metsätalouden ja monipuolisen liiketoiminnan mahdollisuuksia.</li> </ul>			
Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)	Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)	Toteutuminen	Kommentti
Suomen metsäkeskuksen, Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen asiakastyytyväisyyden kehittyminen (Asiakastyytyväisyys paranee)	<ul style="list-style-type: none"> <li>SMK: Metsänomistaja-asiakkaitten yleisarvosana on keskimäärin 4 ja suositteluprosentti 90; tuotekohtaiset arvostamat ovat hienokseltaan nousseet. Yritys- ja yhteisöasiakkaitten yleisarvosana on noin 3,7 (asteikko 1-5). (2015)</li> <li>Metsähallitus: Metsähallituksen kokonaismaine on hyvä sidosryhmätutkimuksen mukaan. Tulos on pysynyt vakaana viime vuodet, vuodesta 2014 maine hieman laski mutta oli samaa tai hieman parempaa tasoa kuin 2013. (2015)</li> <li>Luke: ei mitattu ensimmäisenä toimintavuotena</li> </ul>		Parhaiten Metsähallitus on onnistunut luonnonsuojelussa, heikoiten eri intressien yhteensovittamisessa.
Toimijoiden käytettävissä olevan metsävaratiedon osuus (Kasvaa merkittävästi) 15,5 % kerätystä metsävaratiedosta	22,1 % (2015)		Mittari koskee SMK:n metsävaratietoa. Meneillään on metsätietolain muutos, jolla tiedot avataan 2017 alusta. VMI-pohjainen tieto on 100 % toimijoiden käytettävissä.
<p>3. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä</p>			
<p>3.1 Metsätalous on aktiivista ja yritysmäistä</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Aktiivinen ja yritysmäinen metsätalous lisääntyvät, tilakoko kasvaa ja metsänomistusrakenne tukee metsien aktiivista käyttöä.</li> <li>Metsätalouden kannustejärjestelmä on metsänomistajien kannalta vaikuttava ja aktivoiva.</li> <li>Metsänomistajien ansaintamahdollisuudet lisääntyvät ekosysteemipalveluita kaupallistamalla.</li> </ul>			
Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)	Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)	Toteutuminen	Kommentti
Yli 50 ha:n yksityisten metsätilojen			Seurataan jatkossa 3-5



ja yhteismetsien pinta-alaosuus (yhteensä 70 %) 56 % yksityisomistus, 2,2 % yhteismetsät	ei uutta tietoa		vuoden välein.
Sukupolvenvaihdoksille on luotu kannustejärjestelmä. Sukupolvenvaihdosikä (kun järjestelmä olemassa).	Kannustejärjestelmän valmistelu käynnissä		
Pinta-ala, johon metsänkäyttöilmoitukset kohdistuvat 707890 ha	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 716 361 ha (2014)</li> <li>• 611 088 ha (2015)</li> </ul>		2013 ja 2014 tiedot poikkeavat alaspäin siitä, mitä aiemmin on tilastoissa esitetty. Tässä laskennassa kannassa olevat päällekkäiset ilmoitukset on pyritty poistamaan ja saamaan esille käyttöilmoitusten "nettoala".
Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto (Kasvaa) <ul style="list-style-type: none"> <li>• 4,3 % (ei huomioi kantohintojen muutosta)</li> <li>• 4,7 % (huomioi kantohintojen muutokset)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 4,3 % (ei huomioi kantohintojen muutosta) (2014)</li> <li>• 2,3 % (huomioi kantohintojen muutokset) (2014)</li> </ul>		Vuonna 2013 pystypuuston määrillä painotettu reaalin kantohinta nousi 0,4 %, vuonna 2014 laski 2,0 %.
VMI:n mukainen taimikonhoitotarve on tulevalle 5 vuotiskaudelle 1,9 miljoonaa hehtaaria eli 375 000 hehtaaria vuodessa.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 165 000 ha taimikonhoito (2014)</li> <li>• 57 000 ha nuoren metsän hoito (2014)</li> </ul>		VMI:n mukaan taimikonhoitorästit ovat 750 000 ha. Taimikonhoitorästeistä puolet, 370 000 hehtaaria on nuorissa kasvatusmetsissä eli voidaan toteuttaa nuoremetsänhoitona.
<p>3.2 Metsäluonnon monimuotoisuus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys vahvistuvat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pysähtyy vuoteen 2020 mennessä ja luonnon monimuotoisuudelle suotuisa tila on varmistettu vuoteen 2050 mennessä.</li> <li>• Metsätalouden aiheuttamat vesistöhaitat on minimoitu käyttämällä parhaita käytettävissä olevia menetelmiä.</li> <li>• Metsien monipuolistuva hoito ja käyttö tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista.</li> <li>• Metsien virkistyskäyttö ja terveysvaikutukset kasvavat ja metsät ovat kaikkien saavutettavissa.</li> <li>• Metsien käytön ja metsäympäristön arvostus vahvistuu.</li> </ul>			
Mittari (tavoitetaso v. 2025 ja lähtötilanne v. 2013)	Toteuma 2014/ 2015 (viimeisin tieto)	Toteutuminen	Kommentti
Uhanalaisten metsälajien aidot luokkamuutokset (Myönteistä kehitystä on kaksi kertaa useammalla lajilla kuin kielteistä)	Ei uutta tietoa. Seuraava kaikkien lajiryhmien uhanalaisuusarvio valmistuu vuonna 2020.		Tammikuussa 2016 julkaistiin uudet lintu- ja nisäkäslajien uhanalaisuusarviot.

kehitystä) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Myönteinen kehitys 81 lajilla</li> <li>• Kielteinen kehitys 108 lajilla</li> </ul>			Arvioiduista metsälintulajeista uhanalaisia oli 13 %. Nisäkkäiden osalta vastaavaa tietoa ei ole kirjattu julkaisuun.
Kuolleen puuston keskitilavuus metsämaalla (E-S 5 m3/ha, P-S 10-11 m3/ha) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Etelä-Suomi (3,8 m3/ha)</li> <li>• Pohjois-Suomi (8,0 m3/ha)</li> </ul>	Ei uutta tietoa		
METSON toteutus (ha) (YM: 96 000 ha MMM: 82 000 ha) <ul style="list-style-type: none"> <li>• 57 427 ha, josta YM 28 798 ha ja MMM 28 629 ha</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• MMM (kumulatiivinen 2008–2015): ympäristötuki 33 768 ha, josta METSO-elinympäristöt 11 329 sekä luonnonhoitohankkeiden toteutus 7 697 ha</li> <li>• YM (kumulatiivinen 2008–2015): 60 400 ha</li> </ul> Lähde: Suomen metsäkeskus ja ympäristöministeriö (2015)		Kohteita on tarjolla enemmän kuin niiden rahoittamiseen on mahdollisuuksia. Uuden Kemera -lain voimaantulo aiheutti hakemusruuhkan, jonka purkua hankaloittivat atk-ongelmat. Tämän vuoksi ympäristötukipäätöksiä ei enää kesäkuun jälkeen pystytty tekemään, vaan päätökset siirtyvät kuluvalle vuodelle 2016.
Kiintoainekuormitus kunnostusajituksessa (Pienenee) <ul style="list-style-type: none"> <li>• 57 000 tn/vuosi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 58 229 tn (2014)</li> </ul> Lähde: Luke		Kunnostusajitusmäärä on hieman noussut.
Metsien puuston ja maaperän vuotuinen hiilinielu ja puutuotteiden varanto (Hiilinielu v. 2025 10–17 milj. t CO <sub>2</sub> ekv) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hiilinielu 29 milj. t CO<sub>2</sub> ekv</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsämaa -27,7 milj. t. CO<sub>2</sub> ekv</li> <li>• Puutuotteet -4,2 milj. t. CO<sub>2</sub> ekv</li> </ul> Lähde: Luke 15.1.2016 (2015)		
Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijämäärät sekä valtion maille kohdistuva eräpäivien lukumäärä ja asiakastyytyväisyys (Kasvaa, säilyy) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Metsähallituksen luontopalvelujen hoidossa olevilla alueilla 5,4 milj. käyntiä, josta kansallispuistot ja retkeilyalueet 2,6 milj. käyntiä.</li> <li>• Retkeilijöiden asiakastyytyväisyys 4,3 (asteikolla 1–5). (Metsähallitus)</li> <li>• 400 000 – 500 000 päivää noin 150 000 eräluvan perusteella</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 6,2 milj. käyntiä</li> <li>• 2,9 milj. käyntiä</li> <li>• 4,09</li> <li>• 350 000 päivää (2015)</li> </ul>		
Lähiulkoilukertojen määrä (LVVI)			

(Kasvaa) • 156 kertaa / vuosi	ei uutta tietoa, valmistuu seuraavan kerran 2018–2019		
Metsällisiin tapahtumiin osallistuneet lapset ja nuoret (Kasvaa) • Lapset ja nuoret: 308 843 Opettajat: 13 378	• Lapset ja nuoret: 292 000 Opettajat: 14 500 (2015)		Toimintaa on saattanut olla enemmän kuin mitä on raportoitu. PEFC:ssä ei enää ole tietojen keruuvastuuta lasten ja nuorten osaamisen lisäämisen (kriteeri 26) kohdalla.

## 4 Kansallisen metsästrategian strategiset hankkeet

Kansallisen metsästrategian strategiset hankkeet on koottu hankesalkuksi. Siihen on valittu hankkeita, jotka toteutetaan metsästrategian tavoitteiden saavuttamiseksi ja joita ei toteuteta muiden strategioiden ja ohjelmien toimesta. Vuosittain tarkastellaan, onko tarpeen perustaa uusia hankkeita. Suunnitelma hankkeista löytyy MMM verkkosivuilta [www.mmm.fi/kms](http://www.mmm.fi/kms).

Seuraavassa raportoidaan, mitä hankkeissa on tehty vuoden 2015 aikana.

### Strateginen hanke A. Tulevaisuuden metsätieto ja sähköiset palvelut

Hankkeessa kehitetään seuraavan sukupolven metsätietojärjestelmä sekä prosessi tietovarannon ajan tasalla pitämiseen. Metsään.fi -palvelusta kehitetään avoin tiedonvälitys- ja asiointiportaali, joka tukee metsätalousyrittäjyyttä, kustannustehokasta toimintaa ja metsäpalvelumarkkinoiden kasvua sekä metsätiedon ajan tasalla pitämistä. Palvelusta muodostetaan eurooppalainen edelläkävijä metsien käytön hallintaan ja siihen, miten paikkatietoa voidaan hyödyntää monimuotoisuuden, kulttuuriperinnön sekä ekosysteemipalveluiden turvaamisessa.

Hanke on käynnissä ja etenee suunnitelmien mukaan osana hallitusohjelman Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeen toteutusta. Suunnitelmassa on esitetty neljä alahanketta, joista ensimmäisessä luodaan tavoitetila kehittämistyölle ja kehittämissuunnitelma tavoitetilaan pääsemiseksi. Kehittämissuunnitelma valmistui joulukuussa 2015. Siinä täsmentyy seuraavina vuosina tehtävä kehittämistyö. Vuoden 2015 aikana on lisäksi kehitetty Metsään.fi -palvelua, viety eteenpäin metsätietojen standardointia sekä annettu hallituksen esitys metsätietolain muuttamiseksi koskien pankkien tietojen saannin kehittämistä.

Esiselvitys: Metsätieto 2020-hanke

Metsätieto 2020 -hankkeen tavoitetila valmistui kesäkuun loppuun mennessä. Syksyn aikana laadittiin kehittämissuunnitelmaa tavoitetilaan pääsemiseksi. Kehittämissuunnitelma esiteltiin metsäneuvostolle 2.12. ja se valmistui joulukuussa 2015. Hankkeessa tuotettua kehittämissuunnitelmaa tullaan toteuttamaan Metsätieto ja sähköiset palvelut -kärkihankkeena.

## Metsään.fi - palvelun kehittäminen

Metsään.fi -palvelua kehitetään jatkuvasti asiakkailta ja sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella. Suomen metsäkeskus vastaa Metsään.fi -palvelun kehittämisestä. Vuoden 2015 aikana palveluun lisättiin uusia ominaisuuksia, muun muassa ilmakuvat metsänomistajan omalle kartalle, ympäristötukikohteet ja metsäveroilmoituksen muistiinpanojen tekomahdollisuus.

## Toteutustiedon hyödyntäminen

Toteutustieto osaksi metsävaratietoa -työryhmä aloitti työnsä loppuvuonna 2015. Työryhmä pohtii miten metsätöiden toteutuksessa saatavaa tietoa voidaan hyödyntää metsävaratiedon päivittämisessä sekä hyödyntämisen pelisääntöjä.

## Metsätietolain muutos

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta koskien tietojen luovutusta pankkeille tuli voimaan 15.2.2016. Muutos mahdollistaa julkisten tietojen antamisen teknisen käyttöyhteyden avulla luoton myöntämistä ja luoton valvontaa varten. Metsätietolain laajemman muutoksen valmistelu aloitettiin suunnitelman mukaan vuodenvaihteessa ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa toukokuussa 2016.

## Metsätietojen standardointi

Metsätietojen standardointityötä toteutetaan yhteistyössä metsäsektorin toimijoiden kanssa. Standardointityö perustuu vapaaehtoisuuteen ja siihen voivat osallistua kaikki halukkaat. Metsätietojen standardointityö on toteutettu suunnitelman mukaan. Metsänkäyttöilmoituksen standardi virallistettiin ohjausryhmän kokouksessa 4.11. Vuoden aikana teetetyn ulkopuolisen arvioinnin perusteella standardointityö on koettu erittäin tarpeellisena. Arviointityössä esille tulleiden kehittämisesitysten toteuttaminen on aloitettu.

## Strateginen hanke B. Metsäalaa tukeva kaavoitus

Selkeytetään metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain rajapinnat niin, että päällekkäinen ohjaus poistuu. Selkeytetään maisematyölupamenettelyjä ja kaavamääräyksiä. Lisäksi organisoidaan kaavojen saatavuus paikkatietona.

Hanke on käynnissä ja etenee suunnitelman mukaan.

Yhteistyö ja vuorovaikutus hallinnonalojen välillä on lisääntynyt. Suomen metsäkeskus on osallistunut kaikkiin maakuntakaavaprosesseihin sekä lisännyt osallistumistaan yleiskaavaprosesseissa. Molemminpuolinen ymmärrys kasvaa vuorovaikutuksen kautta. Asiantuntemuksen lisäämiseen puolin ja toisin on edelleen tarvetta, esimerkiksi Suomen metsäkeskuksessa on kaavoitusyhteistyöhön osallistuvaan henkilöstöön tullut muutoksia organisaatiomuutoksen johdosta.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt Metsämaa kaavoituksessa (MEKA) -hankkeen. Hankkeessa muun muassa selvitetään kaavoista metsätaloudelle tulevia rajoitteita, kehitetään suojelumääräysten sisältöä, selvitetään kaavojen kohtuullisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä arvioidaan metsäalueiden suunnittelua biotalouden näkökulmasta. Selvitys valmistuu huhtikuun loppuun mennessä.

Ympäristöministeriö on aloittanut maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen tähtäävän työn. Puiden kaatamista yleiskaava-alueella rajoittavan toimenpiderajoituksen soveltamiseen liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisemista käsitellään Kaavoituksen ja rakentamisen lupien sujuvoittaminen -työryhmässä. Työryhmä

valmistelee lakiesityksen hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi on toukokuun loppuun 2016.

Metsäsektorin näkemyksen esilletuomiseksi Tapio on tuottanut kirjallisen raportin: Metsätalouden näkökulmia yleiskaavamerkintöihin ja määräyksiin sekä maisematyöluupaun. Raportin pohjalta Tapio on tuottanut viestintämateriaalia metsätalouden näkökulmista yleiskaavoitukseen.

Tapio on selvittänyt kuinka yleiskaavojen vaikutustenarvioinnissa metsätalous on otettu huomioon, sekä käytössä olevia työvälineitä vaikutusten arvioinnin toteuttamiseksi.

Suomen ympäristökeskus on avannut vuoden 2015 alussa Liiteri -palvelun, jonka tarjoaa valtakunnallisen yleiskaavayhdistelmän rasterimuodossa sekä yleiskaavojen rajaukset vektorimuodossa. Vektorimuodossa oleva tieto on muokattavissa ja hyödynnettävissä eri toimijoiden tahoilla. Aineistoa päivitetään neljä kertaa vuodessa. Tavoitteen on tuoda aineisto Metsään.fi -palvelun kautta metsäsektorin toimijoiden käyttöön. Pitkän aikavälin tavoitteena on saada yleiskaavat vektorimuotoisena paikkatietoaineistona metsäalan käyttöön. Vektorimuotoisten aineistojen saatavuutta on edistetty rahoittamalla Kuntaliiton rajapintapalvelu -hanketta. Hankkeessa on määritetty yleiskaavojen tietopalvelurajapintaa.

### Strateginen hanke C. Uudistuvan metsäalan tilastointi

Kehitetään metsä-, energia- ja kemianteollisuuden rajapintojen, luontomatkailun, metsätalouteen liittyvien palveluiden ja muun metsiin perustuvan liiketoiminnan ja ekosysteemipalveluiden tilastointia.

Hanke on käynnistetty ja pääosin hanke etenee tavoitteiden mukaisesti. Haasteita aiheuttavat hankkeen laajuus ja samaan aikaan metsätilastoinnissa ilmenneet uudet kehittämis- ja muutostarpeet.

#### Metsätilastotuotannon relevanssin arviointi

Metsätilastotuotannon relevanssia arvioidaan tilasto- ja toimintokohtaisesti, ja johtopäätökset ovat pääpiirtein jo tiedossa. Osa nykyisistä SVT-tilastoista siirretään raporteiksi samalla kun pyritään lisäämään maksullisten asiakastuotteiden määrää (mm. alueelliset kantohintaindeksit). Sisältömuutoksista tärkein on vuoden vaihteeseen suunniteltu tiedonkeruun laajentaminen (puukauppa, metsänhoito- ja perusparannustyöt ja metsäteollisuuden puunkäyttö). Metsämaan omistus -vuositilastoa laaditaan jatkossa 3–5 vuoden välein.

#### Metsänhoito- ja metsänparannustöiden tilastointi

Metsänhoito- ja metsänparannustöiden tilastointi on muutosvaiheessa tietosisällön, tiedonkeruun ja organisoimisen näkökulmista. Tietosisällön yksinkertaistamisesta on pääpiirtein sovittu, ja tietojärjestelmien kehittäminen käynnistyy vuonna 2016. Vuosia 2015 ja 2016 koskevat tilastot on tarkoitus julkaista entisillä aikatauluilla. Tiedon toimittajien perusjoukkoa päivitetään Kemera-rekisterin ja Tilastokeskuksen yritysrekisterin perusteella. Lisäksi hankkeessa suunnitellaan vaihtoehtoisia keinoja metsänomistajien omatoimisen työn tilastoimiseksi.

#### Metsien suojelun ja METSO-tilastoinnin kehittäminen

Suojelutilastoinnin kehittäminen on käynnistynyt lokakuussa 2015 Luken Tilastopalveluiden ja tutkimuksen yhteistyönä. Lukessa on METI-raportin pohjalta laadittu oma tilastointisuunnitelma. Neuvotteluita tiedon tuottajien (Metsähallitus, Suomen metsäkeskus, Metsäteollisuus ry ja suurimmat metsäyhtiöt yms.) kanssa jatketaan alkuvuodesta 2016. Neuvotteluissa sovitaan, mitä tietoja, missä muodossa ja millä aikataululla kukin tiedon tuottaja tilastoon toimittaa. Erikseen selvitetään mahdollisuuksia paikkatietojen

toimittamiseen jo vuoden 2016 tiedonkeruussa. Sidosryhmäkeskusteluiden perusteella sovitaan osahankkeen jatkovalmistelusta ja aikatauluista. Tilasto julkaistaan Luken Tilastopalveluiden verkkopalvelussa kesäkuussa 2016. Metsien suojelutilaston 2015 tiedonkeruusta on toimitettu tiedote tiedonantajaorganisaatioille.

### Pientalojen polttopuun käytön tutkimus

Hankesuunnitelmaa pientalojen polttopuun käytön selvittämiseksi on valmisteltu yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Taustatyössä on analysoitu tietotarpeita ja vertailtu eri menetelmiä tutkimuksen suorittamiseksi. Vuoden 2016 alkupuoliskolla päätetään tutkimusmenetelmästä, selvitetään potentiaaliset rahoituslähteet (TEM, MMM, Motiva yms.) ja valmistellaan rahoitushakemus yhteistyössä Tilastokeskuksen ja muiden mahdollisten yhteistyökumppanien kanssa. Polttopuututkimuksen toteutuminen edellyttää ulkopuolista rahoitusta ja se toteutetaan Lukessa maksullisena tutkimuksena. Todennäköinen tutkimuksen toteutusaika on vuonna 2017, koska resurssit ovat niukat muun metsäalan tilastoinnin kehittämisen ja tilastotuotannon integraation vuoksi.

### Metsien tarjoamat ekosysteemipalvelut

Osahankkeessa on toistaiseksi perehdytty tiedossa oleviin ja tilastollisissa vuosikirjoissa jo julkaistuihin tilasto- ja seurantatietoihin. Keskeistä on tilastotutkijoiden yhteistyö ekosysteemipalveluihin ja niiden arvottamiseen perehtyneiden tutkijoiden kanssa. Myös Tilastokeskuksessa valmistuneen palveluiden kehittämishankkeen tuloksia hyödynnetään. Loppuvuonna järjestettiin tutkijatapaaminen, jossa katselmoitiin yhteydet Metsien käyttö ja ekosysteemipalvelut -tutkimushankkeeseen ja Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointiin (LVVI); sekä arvioidaan yhteydet vihreään BKT-laskelmaan.

### ”Laajennetun” metsäsektorin tilastointi

Luke valmistelee tätä osahanketta Tilastokeskuksen kanssa. ”Laajennetun” metsäsektorin rajaamisessa hyödynnetään Tilastokeskuksen yritysrekisteriä. Tilastokeskuksen kanssa on pidetty kaksi valmistelupalaveria, mutta laajemmin tutkijaresursseja tähän osahankkeeseen on ollut käytettävissä marraskuusta 2015 alkaen.

### Aiemmin puuttuneiden tietojen tilastointi

Tarkoituksena on hyödyntää eri tahojen tuottamia selvityksiä tietopohjan kartuttamiseen. Selvityksiä ovat laatineet muun muassa Koneyrittäjät ja Työtehoseura sekä TEM on laatinut toimialaraportteja.

Koneyrittäjien liitto teetti 2015 kesällä jäsenyritystensä kannattavuudesta selvityksen. Jäsenyrityksistä poimittiin kaikki osakeyhtiöt sekä osa henkilöyhtiöistä. Tilinpäätöstietoja kerättiin viiteen toimialaan jaotelluista yrityksistä vuosilta 2012, 2013 ja 2014. Tilinpäätöksiä löytyi metsäkonealalta 431yrityksestä, metsänparannusosalta 18 yrityksestä ja haketusosalta 28 yrityksestä. Aineistosta laskettiin keskeiset kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

TTS on tehnyt lämpöyrittäjäselvityksen vuonna 2013.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2013 uusiutuvan energian toimialaan kuuluvien yritysryhmien tuotannon bruttoarvo oli 950 miljoonaa euroa. Uusiutuvan energian toimintaa harjoitettiin kaikkiaan 871 yrityksessä, jotka työllistivät yhteensä 3576 henkilöä. Yrityksistä 87,2 % oli alle 10 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä. Näiden mikroyritysten osuus alan liikevaihdosta oli 34,8 % ja työpaikoista 38,2 %.

Vuonna 2013 uusiutuvan energian kokonaiskäytöstä 14 % oli vesi- ja tuulivoiman käyttöä, 15 % pienpuun käyttöä, 30 % teollisuuden ja energiantuotannon puunkäyttöä, metsäteollisuuden jätealiemien käyttöä 31 % ja 10 % muiden uusiutuvien energialähteiden käyttöä. Muiden energialähteiden ryhmä sisältää

lämpöpumppujen tuottaman energian, kierrätyspolttoaineet, biokaasun ja muiden biopolttoaineiden käytön osuuden.

## Strateginen hanke D. Aktiivisen metsätalouden, puun markkinoille tulon ja metsänomistusrakenteen kehittäminen

Kehitetään selvityksiin perustuen metsätalouden verotusta ja lainsäädäntöä tukemaan aktiivista metsätalouden harjoittamista, puun markkinoille tuloa ja metsänomistusrakenteen muutosta. Edistetään metsätilakoon kasvattamista ja pirstoutumisen pysäyttämistä muun muassa kehittämällä yhteismetsälainsäädäntöä ja uusia metsänomistuksen muotoja sekä vähentämällä metsien kuolinpesäomistusta.

Hanke on käynnistetty ja valmistelutyö etenee pääosin suunnitelman mukaisesti osana hallitusohjelman Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeen toteutusta. Osassa toimenpiteistä valmistelutyön jatko edellyttää poliittisia päätöksiä.

Keskeisistä sidosryhmistä koostuva sparrausryhmä seuraa valmistelutyön etenemistä ja tukee osaltaan valmistelutyötä. Veromuutokset on tarkoitus saada keskeisiltä osin voimaan vuoden 2017 alusta.

### Puumarkkinoiden kehittäminen

Pöyry Management Consulting Oy:n toteuttama Biotalousinvestointien puuraaka-ainehuollon varmistaminen -selvitys julkaistiin 1.10.2015. Selvityksessä mallinnettiin kasvavan metsäalan tuotantoa, puun käyttöä ja puuvirtoja sekä tunnistettiin konkreettisia kehittämiskohteita sekä valtiolle että puumarkkinoiden osapuolille puuraaka-ainehuollon turvaamiseksi. Selvityksessä ehdotettiin esimerkiksi uusia toimintamalleja puukuljetuksiin ja niiden optimointiin.

Puumarkkinaosapuolet ovat päättäneet sähköisen puumarkkinapaikan perustamisesta, joka on avoin kaikille metsänomistajille ja alan toimijoille. Rakentamista varten perustettiin Suomen puukauppa Oy. Sähköinen puumarkkinapaikka on tarkoitus käynnistää vuoden 2017 alkupuolella.

### Sukupolvenvaihdosten helpottaminen

Valtiovarainministeriö on aloittanut lainsäädäntöhankkeen, jossa valmistellaan verokannustin metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Verokannustimen tavoitteena on metsätilakoon kasvattaminen, metsänomistajakunnan ikärakenteen nuorentaminen ja metsätalouden harjoittamisen kehittäminen yrittäjämäisemmäksi, joiden odotetaan vaikuttavan positiivisesti puun tarjontaan markkinoille. Valmistelua toteutetaan yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Valmistelussa on kartoitettu erilaisten kannustinmallinen toteutettavuutta sekä vaikuttavuutta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Poliittisia linjauksia kannustinmallista ei ole vielä tehty. Verolainsäädäntöön tehtävä kannustin on tarkoitus saada voimaan 1.1.2017.

### Metsänomistusmuotojen kehittäminen ja perikuntien elinkaaren nopeuttaminen

Osahankkeessa on kartoitettu verotuksellisia keinoja kuolinpesien elinkaaren nopeuttamiseksi. Kartoituksen yhteydessä on tunnistettu myös muutostarpeita Verohallintoa koskevaan lainsäädäntöön, jotta kuolinpesien osakastietojen toimittaminen Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään helpottuisi. Poliittisia linjauksia toimenpiteistä kuolinpesien elinkaaren nopeuttamiseksi ei ole tehty.

Yrittäjävähennyksen valmistelu liikkeen- ja ammatinharjoittajille, maa- ja metsä- ja porotalouden harjoittajille sekä elinkeino- ja verotusyhtymille on aloitettu valtiovarainministeriössä. Yrittäjävähennyksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017.

Valtiovarainministeriön lainsäädäntöhanketta varainsiirtoveroa koskevasta muutoksesta ei ole aloitettu. Valtiovarainministeriön vero-osaston suunnitelmassa muutos tulisi voimaan 2018.

Yhteismetsälain uudistaminen

Osahankkeessa on tarkoitus toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön lainsäädäntöhanke, jossa tehtäisiin muutoksia nykyiseen yhteismetsälakiin. Osahanke on tarkoitus aloittaa vuonna 2016 ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa 2017.

Selvitys metsäverotuksen kehittämistarpeista

Luonnonvarakeskus toteuttaa selvityksen metsäverotuksen kehittämistarpeista. Selvityksen toteuttaminen on käynnistynyt loppuvuodesta 2015 ja selvityksen on tarkoitus olla valmis maaliskuun lopussa 2016. Selvityksessä kartoitetaan ja analysoidaan toimenpiteitä, joilla voitaisiin aktivoida metsänomistajia metsien hoitoon ja puukauppaan sekä parantaa metsätila- ja metsänomistusrakennetta.

Selvityksen toteuttamisen yhteydessä tulee kartoittaa ja analysoida metsäalan keskeisten sidosryhmien näkemykset metsäverotukseen ja sen kehittämiseen.

### **Strateginen hanke E. Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä ja resurssitehokas metsänhoito**

Kannustejärjestelmän valmistelu aloitettiin 3.12.2015 pidetyllä työpajalla ja sidosryhmäkyselyllä. Tapio Oy avusti maa- ja metsätalousministeriötä työpajan ja kyselyn järjestämisessä. Työpaja oli aloitustilaisuus uuden kannustejärjestelmän suunnittelulle. Tapio laati yhteenvedon kyselyyn saaduista vastauksista ja työpajassa käydystä keskustelusta.

Maa- ja metsätalousministeriö on Tapion kanssa vuonna 2016 tehtävään palvelusopimukseen sisällyttämässä hankkeen "Metsätalouden kannustejärjestelmä ja sen vaikutus". Hankkeella kuvataan kannustejärjestelmän tarkoitus ja tarve, tuotetaan tietoa metsätalouden kannusteiden vaikuttavuudesta ja arvioidaan ko. tiedon perusteella, miten aiempaa niukemmalla rahoituksella saataisiin mahdollisimman suuri vaikuttavuus, kuvataan vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa uusi kannustejärjestelmä sekä sillä tuettavia toimenpiteitä sekä selvitetään keinoja, joilla kannusteiden hallintoa ja valvontaa voidaan kehittää kustannustehokkaammaksi.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö tilaa Lukelta selvityksen erilaisista mahdollisuuksista mahdollisimman vaikuttavan ja kustannustehokkaan tukijärjestelmän laatimiseksi metsätalouteen.

Tapio teki selvityksen resurssitehokkaasta puunkorjuusta 2015 aikana. Selvityksessä haastateltiin metsäkoneyrittäjiä ja puunhankintaorganisaatioiden asiantuntijoita puunkorjuun kausiluonteisuuden hallinnasta sekä kaluston käytön ja työkoneiden siirtojen tehostamisesta. Selvityksen perusteella kesäaikaisen puunkorjuun lisääminen suometsissä ja kivennäismaiden kuusikoissa tasoittaa metsäkoneyritysten työmäärää sekä nostaa kaluston käyttöastetta. Lisäksi yritysten koon kasvu ja palvelujen tuottaminen usealla asiakkaalle parantaa kausivaihtelun hallinnassa ja tehostaa siirtokaluston käyttöä. Selvityksessä tuli esille metsäalan yhteisen puunkorjuun toiminnanohjausjärjestelmän hyödyt, jolloin metsäkoneyrittäjä voi tarjota palveluja joustavasti usealle asiakkaalle. Tällainen puunhankintaorganisaatioiden metsäjärjestelmien kanssa yhteensopiva suunnittelu- ja ohjauspalvelu, WoodForce, on tulossa käyttöön lähivuosina.

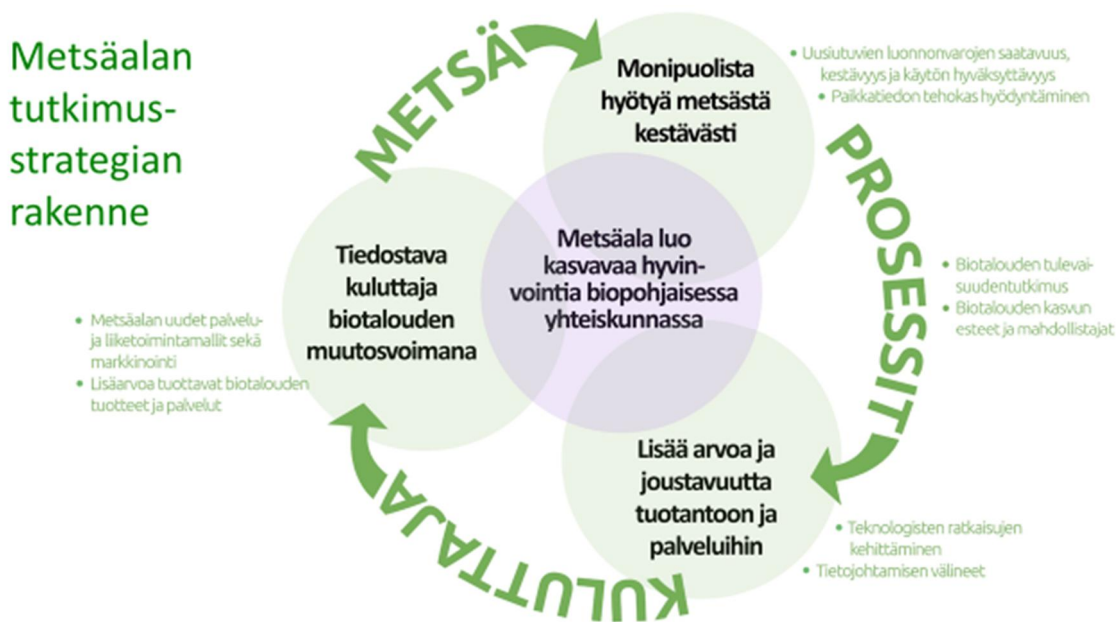


Metsätalous ja energia- verkosto on aloittanut toimintansa. Verkoston tavoitteena on viedä alaa eteenpäin ja edistää siten Kansallisen metsästrategian toimeenpanoa. Verkosto toimii tiedonvälityskanavana ja keskustelufoorumina metsätalouteen ja metsäenergiaan liittyvissä kysymyksissä, mukaan lukien KMS 2025:n metsätalouteen ja -energiaan liittyvät strategiset hankkeet. Verkosto tekee kehittämissuunnitelmia ja toimii KMS 2025 tavoitteiden edistämiseksi. Verkosto on tiiviisti mukana kannustejärjestelmän kehittämisessä.

Luke toteuttaa vuosina 2012–2016 Tulevaisuuden metsät ja metsänhoito -tutkimusohjelmaa. Tutkimusohjelmassa tuotetaan tulevaisuuden metsien hoidon ja kasvatuksen tarpeisiin tietoa, osaamista ja toimintamalleja yhdessä metsiin perustuvan yritys- ja elinkeinotoiminnan kanssa. Tavoite on tuottaa ja välittää tutkimukseen perustuvaa tietoa ja osaamista päätöksenteon tueksi kangas- ja turvemaiden metsien uudistamisesta, kestävästä metsänkasvatuksesta ja puuntuotannon vaihtoehtoista.

### Strateginen hanke F. Metsäalan tutkimusstrategia

Metsäalan tutkimusstrategia valmistui joulukuussa 2015. Tutkimusstrategiaa käytetään ministeriöiden rahoittaman tai tulosohjaaman tutkimuksen suuntaamiseen, metsäalan ja biotalouden tutkimusrahoituksen suuntaamiseen niin kotimaassa kuin kansainvälisellä tasolla sekä tutkimuslaitosten omien strategioiden kehittämiseen. Se ohjaa tutkimusta tiedon käyttäjien ja sidosryhmien kannalta tärkeisiin aiheisiin.



Kuva. Metsäalan tutkimusstrategian rakenne.

Tutkimusstrategiassa tunnistetaan haasteita ja esitetään ratkaisuja tutkimuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Haasteita ovat:

- Vuorovaikutusta alan sisällä on liian vähän
- Tutkimus on siiloutunut metsäalan lokeroihin
- Tutkimusrakenteet ovat liian jäykkiä
- Viestintä ei riittävästi tue tutkimustiedon välittymistä käytäntöön
- Kapea rahoituspohja
- Epäluottamus ja yhteistyön hankaluudet

MMM:n ja muiden ministeriöiden keinot Metsäalan tutkimusstrategian toimeenpanossa ovat tulosohejaus ja T&K-varojen suuntaaminen sekä viestintä. Hallinnonalojen yhteistyötä tulee tiivistää ohjauksessa. Strategiaa hyödynnetään myös EU- ja kansallisten tutkimushakemusten suuntaamisessa.

### Strateginen hanke G. Metsäalaa tukeva liikenneinfrastrukturi

Yksityisteille (LVM:n momentti) on vuonna 2016 kohdennettu kahdeksan miljoonaa euroa. Vuosille 2017–2019 ao. momentille on LVM:n mukaan tulossa 10 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintäministeriö on aloittanut yksityistielain uudistamishankkeen valmistelun. Pohjana on selvitysmiehen raportti ”Yksityistielain uudistamistarpeet, Selvitysmiehen arviot ja ehdotukset”. Kokonaisuudistus on tarkoitus valmistella virkatyönä LVM:ssä avoimessa vuorovaikutuksessa hallinnonalan virastojen, laitosten ja toimialan sidosryhmien sekä muiden viranomaistahojen kanssa. Kokonaisuudistuksen edetessä on tarkoitus järjestää pienempiä työpajatyypisiä palaverieita aihealueittain sekä laajempia keskustelutilaisuuksia. Lisäksi perustetaan säädöstyöryhmä, jossa on avoin jäsenyys. Mukaan kutsutaan ministeriöt, virastot sekä sidosryhmätilaisuudessa 17.11.2015 läsnä olleet tahot.

Perusväylänpitoa koskevan määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisen kärkihankkeen perusväylänpito: korjausvelan vähentämisen lisärahoitus 100 miljoonaa euroa. Liikenneverkon korjausvelan määrä on tällä hetkellä noin 2,5 miljardia euroa. Liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen on myönnetty lisärahoitusta 600 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018, josta 100 miljoonaa euroa vuodelle 2016. Näiden lisäksi Liikennevirasto ja Ely-keskukset teettävät vastaavanlaisia ylläpito-hankkeita vuosittain noin 360 miljoonalla eurolla. Lisäksi hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan investoinneista siirretään väylien kunnossapitoon 364 miljoonaa euroa vuosina 2017–2019.

Korjausvelkatoimenpiteet kohdennetaan muun muassa vilkasliikenteisten seutu- ja yhdysteiden päällysteiden ja rakenteiden parantamiseen, maantie- ja ratasiltojen kuntoon, ratapihoihin ja ratojen turvalaitteisiin sekä biotalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi sekä raakapuuterminaalien kehittämiseen. Metsähoitoyhdistykset ovat sopineet liikenneviraston kanssa alueellisten tienkorjaustarpeiden arviointityön tekemisestä.

### Strateginen hanke H. Uudet työelämän ja koulutuksen yhteistyön toimintamallit

Hankkeessa kehitetään metsäalan toimijoiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistoiminnan malleja. Nämä koskevat ammattien ja niihin johtavan koulutuksen sisältöä ja markkinointia sekä yritysten toiminnan kehittämistä ja siihen liittyvää osaamisen kehittämistä (esim. työpaikalla tapahtuva opiskelu, projektityöt, TKI-toiminta). Toteutetaan metsäalan koulutuksen määrällistä ja laadullista ennakoitua sekä tarpeen mukaan osaamisen ja työvoiman saatavuuden laadullinen arviointi.

Hanke käynnistyy vuonna 2016 ja se on tarkoitettu toteutettavaksi vuosina 2016–2017. Hankkeen toteutuksen suunnittelu on tarkentunut vuoden 2015 aikana. Hankkeen osahankkeet ovat:

- Metsäalan toimijoiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistoiminnan mallit
- Metsäalan kuljettajakoulutuksen tehostaminen; säästöt, rakenteellinen uudistaminen, järjestämisluvat, rahoitus
- Yritysten koulutustoiminnan kehittäminen
- Metsäalan koulutuksen määrällinen ja osaamistarpeen laadullinen ennakointi
- Toteutettujen koulutushankkeiden arviointi

Metsätalouden koulutustoimikunta seuraa valmistelutyön etenemistä ja tukee osaltaan hankkeen toteutusta. Lisäksi suunnitteilla oleva Metsäopetus ry:n toiminta tukisi hankkeen tavoitteiden toteutusta.

## Strateginen hanke I. Talousmetsien luonnonhoito

Hankkeessa kehitetään talousmetsien luonnonhoitoa jokapäiväisessä toiminnassa ottamaan huomioon monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut. Hankkeessa luodaan myös valmiuksia ja uusia kannusteita talousmetsien luonnonhoitomenetelmien nykyistä laajemmalle käyttöönnotolle. Osana hanketta laaditaan metsäkultuuriohjelma.

Hankekokonaisuudella pyritään vaikuttamaan tavoitteeseen pysäyttää monimuotoisuuden köyhtyminen. Puunkäytön kasvutavoitteiden rinnalla on tarpeen kiinnittää entistä paremmin huomiota talousmetsien luonnonhoitoon osana jokapäiväistä toimintaa, ns. arkimetsänhoitoa. Hankekokonaisuus tukee osaltaan myös Sipilän hallituksen tavoitteita turvata metsien monimuotoisuutta vapaaehtoisin keinoin.

### Talousmetsien luonnonhoito yksityismetsissä

Tapio Oy:ssä valmisteltiin vuoden 2015 aikana Hyvän metsänhoidon suosituksiin liittyen Talousmetsien luonnonhoito -työopas. Oppaaseen on koottu tutkimukseen ja käytännön kokemukseen perustuvat suositukset siitä, kuinka metsien käsittelyssä turvataan metsäluonnon monimuotoisuus, puhtaat vedet, maisema, virkistyskäyttö ja kulttuuriperintö. Opas ilmestyi painettuna helmikuussa 2016.

Suomen metsäkeskus ja Tapio Oy toteuttivat Kasvua ja vaikuttavuutta METSO-luonnonhoitoon -hanketta, joka jatkuu vielä vuonna 2016. Hankkeessa on kehitetty ja koostettu jokaiseen maakuntaan alueellinen luonnonhoidon toteutusohjelma (TOTELMA), jossa kuvataan alueellisten luonnonhoitohankkeiden kohdentaminen ja hanketyyppien priorisointi osana alueellisten metsäohjelmien toteutusta. Hanke on ollut mukana Zonation-ohjelmiston kehittämis- ja jalkauttamistyössä. Zonation tuloksia on hyödynnetty mm. luonnonhoidon toteuttamishjelmissä. Hankkeessa on lisäksi kehitetty luonnonhoidon toteuttajien osaamista koulutuksin ja tehty tukimateriaaleilla. Metsänomistajille ja metsäalan toimijoille on järjestetty luonnonhoidon tutustumiskohteita ja koulutusta.

Suomen metsäkeskus ja Tapio Oy suunnittelivat vuosina 2016–2018 toteutettavaa Monimetsä -hanketta. Hankkeessa on tarkoitus analysoida talousmetsien luonnonhoidon pullonkaulat ja valita analyysin perusteella toimintamallien kehittämiskohteet luonnonhoidon jalkauttamiseksi osaksi arkimetsänhoitoa. Hankkeessa ovat mukana myös Metsäteollisuus ry ja MTK r.y. Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä, johon kutsutaan myös ympäristö- ja riistaorganisaatioiden edustus.

### Talousmetsien luonnonhoito valtion talousmetsissä

Talousmetsien luonnonhoitoa on toteutettu valtion talouskäytössä olevissa metsissä Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukaisesti. Lähtökohtana on sekä luonnon monimuotoisuuden että ekosysteemipalvelujen turvaaminen talouskäytössä olevissa valtion metsissä.

Vesiensuojelun kehittäminen metsätaloustoimien yhteydessä on merkittävä osa valtion metsien luonnonhoitoa, ja Metsähallitus on kehittänyt valuma-alue-suunnitteluun perustuvaa vesiensuojelulähestymistapaa yhdessä muiden metsäsektorin toimijoiden kanssa. Riistan elinympäristöjen turvaaminen ja kehittäminen metsätaloustoimien yhteydessä on yksi ympäristöoppaan painopistealoja. Ympäristöoppaan toteutumista seurataan vuosittaisilla systemaattisilla ympäristöseurannoilla, ja koulutusta käytännön toimijoille järjestetään vuosittain havaittuihin painopistealoihin liittyen.

## Metsäkulttuuriohjelma

Metsäkulttuuriohjelman suunnittelu on aloitettu MMM:n ja Tapio Oy:n toimesta. Tarkoitus on perustaa alkuvuonna 2016 työryhmä metsäkulttuuriohjelman laatimiseksi ja sitouttaa laajasti metsäkulttuurista kiinnostuneita toimijoita ohjelman toteutukseen. Tavoitteena on vahvistaa metsätalouden kulttuurista kestävyttä ja suunnitella viestintä- ja toteutussuunnitelma metsäkulttuurin vahvistamiseksi. Hyötynä on että eri hallinnon alojen ymmärrys metsällisestä kulttuurista lisääntyy ja kulttuurinen ulottuvuus käytännön metsätaloudessa vahvistuu.

Metsäkulttuurin edistämiseen liittyy elävän kulttuuriperinnön kansallinen luettelo, jota laaditaan Suomen vuonna 2013 hyväksymän elävän, aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista koskevan Unescon yleissopimuksen puitteissa. Yhtenä suurena aihekokonaisuutena luettelossa on luontoon ja maailmankaikkeuteen liittyvä elävä perintö. Suomella ja Pohjoismailla on paljon annettavaa tälle aihealueelle pohjoisen sijainnin ja metsän ja luonnon suuren kulttuurisen merkityksen vuoksi. Elävää aineetonta perintöä ovat mm. metsäsuhde, jokamiehenoikeudet, metsiin ja eränkävintiin liittyvä tietotaito ja metsäammatteihin liittyvä tietotaito. Työn edetessä Suomessa tunnistetaan aiheeseen liittyvää elävää perintöä ja luetteloidaan se. Museovirasto vastaa yleissopimuksen toteuttamisesta Suomessa ja opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt asiantuntijaryhmän toimeenpanon tueksi.

## Strateginen hanke J. Muut kuin puuntuotannolliset ekosysteemipalvelut - turvaaminen ja markkinoiden kehittyminen

Hankkeessa edistetään muiden kuin puuntuotannollisten ekosysteemipalveluiden turvaamista ja markkinoiden kehittymistä. Hankkeessa kootaan yhteen tietoa metsien eri käyttömuodoista ja niiden hyödyistä, merkityksistä ja arvoista sekä ristiinkytkennöistä. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet ja hallinnolliset/lainsäädännölliset esteet luontoarvopankkien ja vapaaehtoisten sopimuksellisten toimintamallien käyttöönotolle monimuotoisuuden, vesiensuojelun, hiilinielujen, riistatalouden ja metsien virkistysarvojen turvaamisessa ja markkinoiden kehittämisessä.

Hankekokonaisuudella voidaan vaikuttaa tavoitteisiin lisätä metsänomistajien ansaintamahdollisuuksia ekosysteemipalveluita kaupallistamalla sekä lisätä metsien virkistyskäyttöä ja terveysvaikutuksia. Hankekokonaisuudella on liittymäpinta hallitusohjelman Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin -kärkihankkeen luonto- ja virkistysmatkailun vauhdittamista koskevaan toimenpiteeseen.

### Ekosysteemipalveluiden tuotteistaminen

Tapio Oy toteuttaa Ekosysteemipalveluiden tuotteistaminen -hanketta, jossa on vuonna 2015 keskitytty metsänomistajan ansaintalogiikan ja sopimuksellisuuden näkökulmiin. Hankkeessa on työpajojen ja luontomatkailuyrittäjille suunnatun kyselyn avulla selvitetty aineettomien luonnon arvojen tuotteistamisen esteitä ja mahdollisuuksia. Metsänomistajien ja yrittäjien välisiä sopimuskonsepteja on vertailtu ja pilotoitu sopimusten käyttämistä. Hanke jatkuu vuonna 2016, jolloin viedään käytäntöön hyväksi havaittuja sopimuskonsepteja metsien aineettomien ekosysteemipalveluiden ostajille, kuten yritykset, kunnat ja matkailukeskukset. Hanke auttaa metsänomistajien verkostoitumisessa paikalliseen elinkeinotoimintaan sekä tiedottaa toimivista käytännöistä metsänomistajia yhdessä muiden metsäammattilaisten kanssa, jotta aineettomien luonnonarvojen markkina-alue kehittyisi.

Tapio Oy on vuosina 2014–2016 toteuttanut METSO-luontomatkailuhanketta, jossa on rakennettu luontopolkuja ympäri Suomen metsien virkistys- ja terveyskäytön lisäämiseksi sekä luontomatkailun kehittämiseksi.

Valtioneuvoston kanslia julisti joulukuussa 2015 haettavaksi valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimustoiminnan määrärahat. Yhtenä selvitettävänä kysymyksenä on: Mitkä ovat metsien ja vesialueiden kestävä virkistys- ja matkailukäytön talous- ja hyvinvointivaikutukset, kasvunäkymät sekä uudet innovaatiot ja liiketoimintamahdollisuudet? Selvitys on tarkoitus tehdä vuosina 2016–2017.

Innovatiiviset rahoitusmallit ja muut kannusteet

Edelliseen kohtaan liittyen valtioneuvoston päätöksentekoa tukevassa selvitys- ja tutkimustoiminnassa yhtenä selvitettävänä kysymyksenä on: Millaisilla uudenlaisilla rahoitusmalleilla ja muilla kannusteilla ekosysteemipalveluita ja luonnon monimuotoisuutta voidaan turvata metsissä ja vesissä?

Metsät moneen käyttöön -tutkimusohjelma

Luken koordinoima Metsät moneen käyttöön -tutkimusohjelma (MMK; 2015–2018) kehittää metsien käyttömuotojen monipuolistamiseen ja yhteensovittamiseen liittyviä kustannustehokkaita toimintatapoja. Tutkimusohjelmassa selvitetään miten metsien käyttö vaikuttaa ekosysteemipalveluihin ja niiden välisiin vuorovaikutuksiin, millaisia ovat kustannustehokkaat metsienkäsittelytavat, jotka samanaikaisesti tuottavat ja ylläpitävät metsien eri ekosysteemipalveluja sekä millä keinoilla metsien käyttöä voidaan ohjata yhteensovittamisen tueksi. Ohjelman lopputuotteena kehitetään metsien kestävä ja monipuolisen käytön tueksi uusi työkalu, Metsäbarometri, joka ilmaisee ekosysteemipalveluiden määrässä, laadussa ja arvossa tapahtuvia muutoksia metsien käytön seurauksena. Tutkimusohjelmasta vastaa Lukessa ohjelmajohtaja Anne Tolvanen. Yhteistyötahoja ovat mm. Metsäkeskus, Metsähallitus, Oulun, Lapin, Helsingin ja Itä-Suomen yliopistot, SYKE ja GTK.

## Strateginen hanke K. Suomalaisen metsien arvostus

Hankkeessa luodaan edellytyksiä metsien käytön ja metsäluonnon arvostuksen kasvulle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten ja nuorten metsäsuhteen vahvistamiseen sekä metsien kestävä hoidon ja käytön hyväksyttävyyteen. Osana hanketta kehitetään myös metsien arvostuksen mittaamista ja mittareita.

Hankekokonaisuus toteuttaa metsästrategian tavoitetta metsien käytön ja metsäympäristön arvostuksen vahvistumisesta. Hankekokonaisuutta on toteutettu koulujen tukimateriaalien osalta sekä osana Metsän oppimispolun ja Suomen Metsäyhdistyksen ja muiden metsäalan toimijoiden omaa toimintaa.

Metsäalan organisaatiot, yritykset, luontokoulut ja -keskukset sekä alaa lähellä olevat harrastusjärjestöt kuten 4H, partiolaiset ja Suomen Latu edesauttavat toiminnassaan suomalaisen monipuolisen metsäsuhteen rakentamista. Vuonna 2015 Metsän oppimispolulla tavoitettiin 257 000 lasta ja nuorta sekä 14 500 varhaiskasvattajaa ja opettajaa.

Yritysten työntekijät kertoivat Mahdollisuuksien metsä -koulukäynneillä metsäalasta, tuotteista ja ammanteista noin 10 000 yläkoululaiselle. Yläkoulujen Metsävisaan osallistui puolet ikäluokasta. Alakoululaiset oppivat metsien kestävästä käytöstä ja metsäluonnosta koululaisten metsäpäivillä ja -viikoilla, joita järjestävät lukuisten toimijoiden verkostot eri puolella Suomea. Pilke, Lusto ja Verla esittelevät suomalaista metsien käytön historiaa ja tulevaisuutta.

Varhaiskasvattajille, opettajille ja opintojenohjaajille on järjestetty metsäkurssseja ja vierailuja yrityksiin ja koulutettu Case Forest -menetelmän käyttöön.

Biotaloutta käsittelevän vuorovaikutteisen verkko-oppimateriaalin valmistaminen on aloitettu monialaisessa ryhmässä keväällä 2015. Materiaali valmistuu syksyllä 2016.

Suomen riistakeskus ja metsästäjäjärjestöt sekä Metsähallituksen Eräcummit opettavat luonnon kunnioitusta, riistanhoitoa ja kestävä metsästyksen periaatteita koulussa ja vapaa-ajalla. Aiheesta on suunniteltu uutta opetusmateriaalia.

Suomen Metsäyhdistys on mitannut metsien, metsien käytön ja metsäsektorin arvostusta Metsä ja puu -mielipidetiedustelulla. Uusimman tiedustelun tulokset julkistettiin tammikuussa 2016. Kyselyn mukaan luottamus metsäalaan vahvistuu. Valtaosa on sitä mieltä, että maamme hyvinvointi perustuu metsiin myös tulevaisuudessa. Verrattuna vuoteen 2012 hieman useampi on sitä mieltä, että metsien hyödyntämistä olisi tehostettava elintason ja työllisyyden vuoksi ja että metsien käsittely on muuttunut metsäluonnon hoidon kannalta paremmaksi. Toisaalta hieman entistä useampi on sitä mieltä, että metsiemme hakkuut ja hoito ovat uhka eläin- ja kasvilajien runsaudelle. Lisätietoa löytyy SMY:n sivuilta ([linkki](#)).

## 5 Metsästrategian toteuttaminen muiden strategioiden ja ohjelmien sekä metsähallinnon kautta

Metsästrategian strategisten hankkeiden toteuttamisen lisäksi on useita strategioita ja ohjelmia, jotka osaltaan toteuttavat metsästrategian tavoitteita. Alla on kuvattu eri strategioiden ja ohjelmien toteuttamista suhteessa kansallisen metsästrategian tavoitteisiin.

### 5.1 Liiketoiminnan edistäminen

#### Biotalousstrategia

Kansallinen metsästrategia tukee metsien osalta biotalousstrategian toteuttamista, mutta samalla se toteuttaa KMS:n tavoitteita 3.1 ja 3.2. Suomen biotalousstrategiaa toteutetaan usean eri ministeriön yhteistyönä. Työn koordinointi toteutetaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Muut vastuutahot ovat MMM, OKM, VNK, VM ja YM.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti vuonna 2014 kansainvälisen suunnittelukilpailun, jolla haluttiin nopeuttaa biojalostamoiden innovaatioiden kaupallistumista ja uusien biojalostamoiden syntyä Suomeen. Kilpailu avattiin 4.6.2014 ja se oli avoinna ehdotuksille 4.12.2014 saakka. Kilpailuun tuli ehdotuksia monipuolisesti biotalouden eri osa-alueilta. Niiden kokoluokka vaihteli alle miljoonan euron demonstraatiolaitoksista satojen miljoonien eurojen investoinnit vaativiin biojalostamoihin. 13 kilpailuesityksen investointien yhteisarvo on noin 1,5 miljardia euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö on koonnut julkisia tahoja edustavan rahoittajaryhmän, joka koordinoi ja auttaa kolmen parhaan ehdotuksen investointivaiheen julkisen rahoituksen hankinnassa. Voittaja saa myös 100 000 euron palkinnon.

Kansainvälisen biojalostamokilpailun voitti Spinnova Oy uudella tekstiilikuidun tuotantoteknologiallaan. Kisan kaksi muuta palkittua ehdotusta ovat Biovakka Suomi Oy:n biokaasun, ravinteiden ja liikennepolttoaineiden tuotannon yhdistävä konsepti ja Kemijärvi konsortion ehdotus uusien biomateriaalien ja -kemikaalien tuotannosta kotimaisella teknologialla. Valintaraati halusi palkita vielä erikseen kunniamaininnalla Ostems Consulting Oy:n ja VTT:n ehdotuksen metalli- ja kemianteollisuuden integroitavasta biojalostamosta, joka ennakkoluulottomasti yhdistää teollisuudenaloja, joita ei ole perinteisesti yhdistetty biotalouteen. Spinnova Oy on Jyväskylässä toimiva tutkimus- ja tuotekehitysyritys, joka kehittää VTT:llä alkunsa saanutta kuitulankateknologiaa. Palkintoraadin perustelujen mukaan Spinnova

Oyn kuitulankateknologia, jolla puukuidusta voidaan kehittää suoraan lankaa, edustaa läpimurtoteknologiaa, joka voi mullistaa sekä tekstiili- että metsäteollisuuden ja luoda tulevaisuudessa merkittävää liiketoimintaa.

Uuden biotalouden liiketoiminnan kehittymistä on autettu suurten ja pk-yritysten aihekohtaisissa työpajoissa ns. törmäyttämistilaisuuksissa "Biotalous pohinasta bisnestä", joihin on osallistunut 150 eri kokoluokan yritystä. Helmikuussa järjestettiin biotaloustreffit yhteistyössä Elintarviketeollisuusliitto ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Suomen Bioteollisuus, MMM, TEM, VTT. kanssa. Tilaisuuteen osallistui noin 60 yritystä. Biotalousseffejä toteutettiin kaikkiaan viidelle eri paikkakunnalle syksyn 2015 aikana ja näiden päätteeksi osallistuttiin 2015 Slush -tapahtumaan. Tilaisuuksien tarkoitus on ollut saattaa yhteen eri toimialojen yrityksiä ja edistää biotalouden liiketoiminnan, innovaatioiden ja pilotointiympäristöjen toteuttamista. Tilaisuudet oli suunnattu yritysten johdolle sekä T&K- ja innovaatiotoiminnasta vastaaville henkilöille. Tilaisuuksissa kuultiin eri toimialojen ja yritysten näkemyksiä biotaloudesta ja keskusteluissa voi kertoa omasta yrityksestä ja tuoda esille ajatuksia ja ideoita biotalouteen pohjautuvasta liiketoiminnasta.

Vuoden 2015 lopulla Tekes käynnisti biotalouden uusien liiketoimintakärkien ja ekosysteemien haun, missä haetaan biotalouden ja kiertotalouden alueen liiketoimintakärkeä, joilla on merkittävä kansainvälinen markkinapotentiaali ja tarve, sekä näiden kehittymiseksi tarvittavia eri toimijoiden muodostamia liiketoimintaekosysteemejä. Haussa rahoitetaan yritystä, yhdistystä tai säätiötä, joka verkottaa toimijoita valitun liiketoimintakärjen ympärille ja vie ekosysteemin kehitystä eteenpäin kohti yhteistä tavoitetta.

Biotalouskasvuohjelman valmistelu on käynnistetty vuoden 2015 alusta, valmistelusta vastaa Finpro yhdessä TEM:in ja alan yritysten kanssa. Kasvuohjelmalla edistetään biotaloustuotteiden, -laitteiden ja -palveluiden vientiä kansainvälisille markkinoille ja ulkomaisia investointeja Suomeen. Ohjelman sektorikohtaisia osia ovat sahatavara, agroteknologia, jätteistä energiaa, pakkaukset sekä innovatiiviset biotuotteet.

Sahateollisuuden kasvu-/vientiohjelma Wood from Finland on käynnistynyt hyvin; osallistuvien 19 yrityksen vuoden 2015 laivattu määrä pääkohdemaahan Kiinaan oli noin 320 000 m<sup>3</sup>, eli kasvua vuoteen 2014 verrattuna noin 87 %. Tavoitteena on kaksinkertaistaa vienti Kiinaan; silloin vienti kohoaisi lähelle miljoonaa kuutiometriä. Pääkohteena ei ole puurunkorakentaminen, vaan Suomessa kasvanut puu soveltuu Kiinassa hyvin sisä- ja ulkovalaistuksen materiaaleiksi, liimapuiksi ja huonekaluihin. Kiina on hyvä vientikohde, koska maa on riippuvainen ulkomaisesta tuontipuusta. Kiina on myös maailman suurin huonekalujen valmistaja ja viejä. Kiinan potentiaalia lisää voimakkaasti se, että maan hallitus julkaisi viime elokuussa suunnitelman vihreän rakentamisen edistämiseksi. Samalla selvitetään muita uusia kasvavia kohdemarkkinoita kuten Vietnam ja Iran; sekä vahvistetaan asemia perinteisissä Pohjois-Afrikan vientimaissa.

### Biotalouspaneeli

Marraskuussa 2015 työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut biotalouspaneelin edistämään biotalousstrategian toteutusta ja lisäämään hallinnon, tutkimuksen, elinkeinon ja kansalaisjärjestöjen vuorovaikutusta sekä harjoittamaan vuoropuhelua samaan päämäärään tähtäävien ohjelmien ja EU:n biotalouspaneelin kanssa. Biotalouspaneelin puheenjohtajina toimivat elinkeinoministeri Olli Rehn ja maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen. Paneelin toimikausi kestää 30.4.2019 saakka.

Kansallinen biotalouspaneeli toimii neuvonantajana elimenä hallituksen kärkihankkeen ja Suomen biotalousstrategian toteutuksessa. Paneelin jäsenet tuovat pohdintaan omat näkemyksensä ja pitävät eri ryhmät informoituina biotalouspaneelin keskusteluista ja ministeriöiden suunnittelemista. Ministeriöistä biotalouspaneelissa ovat edustettuina TEM, MMM, YM, UM, VM, OKM ja STM. Muut mukana olevat hallinnon toimijat ovat Finpro, Tekes, TAPIO, Trafi, LUKE, SYKE, Metsähallitus, Opetushallitus, Maakunnan

liitot ja ELY-keskukset. Teollisuusliittoja ja elinkeinojen työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä paneelissa edustavat EK, Elintarviketeollisuusliitto, Energiateollisuus, Teknologiateollisuus, Kemianteollisuus, Metsäteollisuus, Koneyrittäjien liitto, Suomen sahat, Suomen yrittäjät, MTK, Luontaistuotealan keskusliitto, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa, SAK, STT ja AKAVA. Tutkimus- ja koulutuspuolen edustajia ovat VTT, Sitra, Suomen akatemia, Suomen yliopistot UNIFI ry, ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene, CLIC Innovation Oy ja Motiva. Kansalaisjärjestöistä mukana ovat WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto.

Biotalousviestinnän keskeinen väline on [www.biotalous.fi](http://www.biotalous.fi) -internetsivut. Sivut auttavat tutustumaan Suomen monipuoliseen biotalouteen, eri alojen yhteistyöhön ja biotalouden strategiseen kehittämiseen. Suomi suuntaa kohti vähähiilistä ja energiatehokasta yhteiskuntaa, joka perustuu uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien käyttöön. Biotalous merkitsee suomalaisille 100 miljardin euron vuosituotantoa, lisää vientiä, 100 000 uutta työpaikkaa ja hyvinvointia ympäristöä kunnioittaen. Lisäksi biotalous on ollut voimakkaasti esillä eri sosiaalisissa medioissa.

### Luontomatkailu

Työ- ja elinkeinoministeriön tammikuussa 2015 julkaisemassa Suomen matkailun kasvun ja uudistumisen tiekartassa 2015–2025 on metsäluonto ja sen hyödyntäminen matkailullisesti nostettu strategiselle tasolle. Toimenpiteinä mainitaan mm. kansallispuistojen nostaminen markkinoinnin kärkikohteiksi ja nykyistä vahvemmaksi osaksi Suomen matkailun maakuva sekä reitistöjen ja niitä tukevan infrastruktuurin toimivuus ja reittien turvallinen opastus matkailuyritysten liiketoiminnan kehittämisen ja kasvun tukena. Lisäksi yhtenä kärkihankkeena käynnistettiin FinRelax -kasvuohjelma, jonka tavoitteena on tehdä Suomesta hyvinvointimatkailun kärkimaa. Yhtenä ohjelman painopisteenä on metsien hyvinvointivaikutusten matkailullinen tuotteistaminen. Myös kesän luontoaktiiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018 valmistui ja sen toimeenpano on alkanut.

### Luonnontuoteala

Luonnontuotteet on mainittu biotalousstrategiassa: ”Luonnontuotteet tarjoavat biotaloudelle uusia liiketoimintamahdollisuuksia, ja niiden tuotteistamista ja vientiä voitaisiin kasvattaa merkittävästi uusien kuluttajatrendien ansiosta”.

Luonnontuotealan toimialaraportti julkistettiin 2015. Luonnontuotealaan kuuluu kaikki yritystoiminta raaka-aineiden talteenotosta tuotteiden jatkojalostukseen sekä luonnontuotteiden käyttö palveluissa kuten hyvinvointi- ja matkailualoilla. Luonnontuotteita ovat mm. marjat, sienet, yrtit ja terva sekä erikoisluonnontuotteet kuten mahla, pettu, turve ja koristekasvit. Ala tarjoaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti maaseudulle, mutta erikoistumisen ja palveluiden kautta myös kaupunkeihin.

Luonnontuotteilla on suuri merkitys noin 600 yritykselle. Luonnontuotealan liikevaihto on kasvussa ja tulevaisuuteen suhteudutaan muita yrityksiä positiivisemmin. Kasvua haetaan laajentamalla toimintaa uusiin tuotteisiin ja palveluihin. Myös vienti tarjoaa kasvun mahdollisuuksia. Luonnontuotealalla on potentiaalia kehittyä biotalouden merkittäväksi kasvualaksi.

Maailmalla trendiksi noussut terveystietoisuus kasvattaa luonnontuotteiden kysyntää ja vientimahdollisuuksia. Puhtailla luonnontuotteillamme on maailmalla hyvä maine. Niiden merkitys lisääntyy myös lisäravinteiden, luonnonkosmetiikan, luonnontuotteisiin perustuvien hyvinvointituotteiden ja -palveluiden sekä luonnonmukaisten eläintuotteiden raaka-aineina.



## 5.2 Energia- ja ilmastopoliittiset linjaukset

Metsäsektoriin vaikuttavat keskeisesti energia- ja ilmastopoliittien linjaukset, joita tehdään mm. kansainvälisen ilmastopöimöksen, EU:n energia- ja ilmastopoliittien ja EU:n direktiivien ja asetusten valmistelussa sekä niiden kansallisessa toteuttamisessa. Kansallisesti energiaan ja ilmastoon liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä on linjattu kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (2013), parlamentaarisen ilmasto- ja energiakomitean laatimassa energia- ja ilmastotiekartassa vuoteen 2050 asti (2014), Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa (2015), ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelmassa (2014) sekä jatkossa myös ilmastopoliittien pitkän ja keskipitkän aikavälin suunnitelmissa. Kansallisessa metsästrategiassa energia- ja ilmastokysymykset kytkeytyvät erityisesti tavoitteisiin 1.1., 1.2., 1.3. ja 3.1.

*EU:n energia- ja ilmastopakettiin 2030* liittyen komissio antoi helmikuussa 2015 tiedonannon energiaunionista. Siinä komissio linjaa tulevaa työtään ja tarkastelee millä energiapolitiikan osa-alueella kaivataan lisää yhteisötason toimia. Komission tavoitteena on linjata energiapolitiikka aiempaa tiiviimmin EU-tasolla. Energiaunionitiedonannossa ovat esillä EU:n energiapolitiikan pääteemat: energian toimitusvarmuus, energian sisämarkkinat, energiatehokkuuden parantaminen, energiasektorin vähähiilisyys sekä tutkimus, kehitys ja innovaatiot. Tiedonantoon sisältyy useita toimenpiteitä, kuten esimerkiksi päästökauppajärjestelmän tarkistaminen. Keskeisessä osassa komission valmistelua on myös nk. hallintomallin valmistelu.

Uusiutuvan energian osalta komissio on ilmoittanut antavansa vuosina 2016–2017 uuden uusiutuvaa energia koskevan paketin. Pakettiin tulee sisältyämään uusi uusiutuvan energian direktiivi (RES II-direktiivi). Osana biomassapolitiikka vuoden 2020 jälkeiselle ajalle tarkastellaan jälleen myös energiabiomassojen kestävyttä. Kiinteiden energiabiomassojen kestävyyskriteereistä on käyty viime vuosina aktiivista keskustelua EU:ssa. Vuonna 2014 julkaisemassaan raportissa komissio ei nähnyt tarvetta EU-tasosten kiinteiden biomassojen kestävyyskriteerien laatimiselle vuoteen 2020 mennessä, vaan katsoi, että kestävyys pystytään varmistamaan nykyisillä säädöksillä ja järjestelmillä. Osana vuoden 2020 jälkeistä politiikkavalmistelua tarkastellaan jälleen sekä kiinteiden energiabiomassojen että nestemäisten biopolttoainoiden kestävyttä ja kestävyden todentamiselle asetettavia vaatimuksia.

EU:n energia- ja ilmastopoliittien valmistelun osalta vuodet 2016–2017 tulevat olemaan tärkeitä, sillä silloin useat energiaunionistrategian visiot tullaan muuttamaan EU-tason lainsäädäntöehdotuksiksi. Metsäalaa koskevat erityisesti uusiutuvaa energiaa, mahdolliset biomassojen kestävyttä sekä hiilinieluja koskevat EU-säädökset ja laskentaperiaatteet.

*Pariisin ilmastokokouksessa* neuvoteltiin joulukuussa 2015 uudesta kansainvälisestä ilmastopöimöksestä vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Pariisissa hyväksyttiin uuden ilmastopöimöksestä teksti ja tämän jälkeen sopimus tulee vielä allekirjoittaa ja ratifioida. Operatiivinen tavoite on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu 2 asteeseen, ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen. Maat ovat jatkossa velvoitettuja suunnittelemaan ja toteuttamaan päästövähennyksiä ja kansalliset suunnitelmat ilmaston lämpenemisen pitämiseksi kurissa tarkistetaan viiden vuoden välein. Päästövähennystavoitteiden lisäksi sopimuksessa on asetettu pitkän aikavälin tavoite ilmastomuutokseen sopeutumiselle. Pariisin sopimus luo yleiset puitteet metsiin liittyvien ilmastotoimien kansainväliselle raportoinnille. EU:ssa päätökset maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous -sektorin, eli ns. LULUCF-sektorin sisällyttämisestä EU:n ilmastopoliittikkaan laaditaan osana EU:n energia- ja ilmastopoliittien 2030-kehikon valmistelua. Näillä näkymin komissio tulee tekemään ehdotuksensa, joka sisältää myös ehdotuksen metsänieluja koskevasta laskentasäännöistä, vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla. Valmistelun yhteydessä Suomi pyrkii vaikuttamaan LULUCF-sektorin asemaa koskeviin ratkaisuihin siten, että nielujen laskentasäännöissä huomioidaan metsäisten maiden erityispiirteet.

Suomessa tuli voimaan uusi *ilmastolaki* kesäkuun alussa 2015. Laki on luonteeltaan valtion viranomaisia koskeva puitelaki, jolla säädetään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä ja ilmastotavoitteiden toteutumisen seurannasta. Laissa asetetaan pitkän aikavälin kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteeksi 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 päästötasoon verrattuna. Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmään kuuluvat keskipitkän aikavälin suunnitelma, vähintään kerran kymmenessä vuodessa laadittava pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma sekä ilmastomuutoksen kansallinen sopeutumissuunnitelma. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmistelu käynnistyi vuonna 2015 ja valmistelu tapahtuu koordinoitusti energia- ja ilmastostrategian valmistelun kanssa.

Periaatepäätös *kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmasta* hyväksyttiin valtioneuvostossa marraskuussa 2014. Suunnitelman päämääränä on, että yhteiskunnalla on kyky sopeutua ilmastossa tapahtuviin muutoksiin ja hallita niihin liittyvät riskit. Vuoden 2015 aikana aloitettiin maa- ja metsätalousministeriössä sopeutumisen toimintaohjelman valmistelu MMM:n hallinnonalan osalta.

Pääministeri Sipilän *hallitusohjelmaan* toukokuussa 2015 kirjattujen tavoitteiden mukaan Suomessa uusiutuvan energian osuus nostetaan 2020-luvulla yli 50 prosenttiin ja puolitetään tuontiöljyn käyttö kotimaan tarpeisiin. Hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet luovat pohjan myös uuden kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelulle.

Voimassaoleva kansallinen energia- ja ilmastostrategia on vuodelta 2013 ja lisäksi parlamentaarinen energia- ja ilmastokomitea julkaisi lokakuussa 2014 energia- ja ilmastotiekartan vuoteen 2050 asti. *Uuden* energia- ja ilmastostrategian valmistelu käynnistyi syksyllä 2015 ja se on määrä antaa selontekona eduskunnalle vuoden 2016 lopulla. Strategiassa tullaan tarkastelemaan kuinka Suomi täyttää EU:n 2030 energia- ja ilmastotavoitteet sekä miten hallitusohjelman tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle, hiilen energiakäytöstä luopumiselle ja tuontiöljyn käytön puolittamiselle voidaan saavuttaa. Energia- ja ilmastostrategialla toteutetaan osaltaan hallitusohjelman Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti -kärkihanketta. Strategia luo myös perustan EU:n energiaunionin edellyttämälle kansalliselle energia- ja ilmastosuunnitelmalle. Energia- ja ilmastostrategialla tulee olemaan tärkeä rooli, kun Energiaunionin hallintomalli otetaan käyttöön. Energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä tarkastellaan myös 2020-luvulla käyttöön otettavia *uusiutuvan energian ohjauskeinoja*.

*Metsäenergian tukijärjestelmien* osalta vuosi 2015 merkitsi muutoksia sekä metsähakkeen sähköntuotantotukilakiin että Kemera-lakiin. Maaliskuussa 2015 muutetussa tuotantotukilaissa (1396/2010) metsähakkeen sähköntuotantotuki rajattiin 60 prosenttiin, jos hake-erä on peräisin järeän puun hakkuukohteen jalostuskelpoisesta tukki- tai kuitupuusta. Muutoksen voimaantulo edellyttää komission hyväksyntää. Rajausta sovelletaan kolmannen kalenterivuoden alusta lain voimaantulosta, eli aikaisintaan vuoden 2019 alusta. Kestävän metsätalouden rahoituslakiin (Kemera) pohjautuva tukijärjestelmä uudistettiin komission valtioneuvoston tukisääntöjen uudistuksen myötä. Uusi Kemera-järjestelmä astui voimaan kesäkuussa 2015. Uudessa Kemera-järjestelmässä nuorten metsien hoitotuki maksetaan hehtaariperusteisena, eikä järjestelmään sisälly enää erillistä energiapuun korjuutukea, jota aiemmin maksettiin korjattua kuutiota kohti.

## 5.3 Metsäluonnon monimuotoisuutta turvaavat ohjelmat ja strategiat

Luonnon monimuotoisuutta koskeva EU-strategia

Euroopan komissio antoi 2.10.2015 väliarvion luonnon monimuotoisuutta koskevasta EU-strategiasta vuoteen 2020. Väliarvioinnin keskeinen viesti oli, että strategian kuuden alatavoitteen saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä edellyttää merkittävää toimeenpanon vahvistamista. Yksi näistä alatavoitteista koskee suoraan metsiä ja liittyy metsänhoitosuunnitelmiin julkisyhteisöjen mailla sekä niillä yksityismailla, jotka ovat tietyin kokoisia ja saavat rahoitusta maaseudun kehittämisohjelmasta. Myös muissa tavoitteissa on metsiin liittyviä kytkentöjä, kuten ekosysteemien ja ekosysteemipalveluiden ylläpito ja ennallistaminen.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO tukee Kansallisen metsästrategian tavoitetta 3.2. Vuoden 2015 loppuun mennessä METSO on toteuttanut 63 % hehtaaritavoitteistaan: 60 400 hehtaaria luonnonsuojeluverkoston kehittämistä, 33 768 hehtaaria ympäristötukisopimuksia ja 7 697 hehtaaria luonnonhoitoa. Luonnonhoitoon sisältyvät myös metsätalouden vesiensuojeluhankkeet.

Metsähallitus on tähän mennessä suojellut METSO-ohjelmassa yhteensä 24 000 hehtaaria talousmetsäkohteita, mukana on virkistyskäytössä olevia metsiä. Nämä kohteet sisältyvät yllä mainittuun luonnonsuojelualueverkon kehittämisen pinta-alaan. Ympäristöministeriö on rahoittanut kuntien ja seurakuntien omistamien metsien inventointeja, joissa paikannettiin yli 10 000 hehtaaria METSO-kohteita.

METSO:n Terveysmetsä -verkostohankkeessa on lisäksi kehitetty mm. kuntoutujien mahdollisuuksia kokea metsän terveysvaikutuksia.

Zonation-analyysien tuloksia on käytetty mm. luonnonhoidon toteutuksen alueelliseen kohdentamiseen osana Alueellisia metsäohjelmia (ns. Totelmat).

Metsän arvostusta on vahvistettu esimerkiksi Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n METSO-verkostohankeessa, jossa on luotu malli ns. METSO-kävelyille. METSO-kävelyillä osallistujille kerrotaan METSO-kohteiden ja talousmetsien luontoarvoista.

METSO:n kokeilu- ja kehittämishanketoiminta ja luonnonsuojelupalveluiden tuleminen myös METSO:n kautta todelliseksi osaksi metsäyrittäjyyttä tukevat metsäalan kehittymistä ja monipuolistumista. METSO-ohjelma on lisännyt metsä- ja ympäristöviranomaisten välistä yhteistyötä ja luonut käytäntöjä, jotka parantavat luonnonsuojelun ja -hoidon asiakaspalvelua.

Tieto ja vuorovaikutus monimuotoisuusneuvonnan kohdentamisen tueksi -hankkeessa keskityttiin vuonna 2015 aineistojen analyysiin ja tuloksista viestimiseen sekä yleistajuisesti että tieteelliselle yleisölle. Hankkeen aineistot selvittävät metsänomistajien ja metsäammattilaisten sekä muiden monimuotoisuuden turvaamisen kannalta keskeisten toimijoiden näkemyksiä monimuotoisuuden turvaamisesta. Lisäksi on tehty paikkatietopohjainen analyysi, jossa yhdistettiin luonnonsuojelubiologinen tieto ja metsänomistajien näkemykset tilarajat ylittävästä monimuotoisuuden turvaamisesta. Hankkeen vuorovaikutteinen viestintä on ollut monipuolista, ja etenkin vuorovaikutteiset retket ovat saaneet runsaasti hyvää palautetta. Osana hanketta on myös kehitetty koulutusmallia metsäammattilaisten monimuotoisuusneuvonnan tueksi ja pilotoitu mallia kahdessa koulutuspäivässä, joihin osallistui metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöitä.

## Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia ja toimintaohjelma 2012–2020

Valtioneuvosto teki vuonna 2012 periaatepäätöksen Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta. Periaatepäätöksen mukaisesti asianomaiset ministeriöt valmistelivat strategiaa toimeenpanevan toimintaohjelman, joka hyväksyttiin vuonna 2013. Luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelman toteutumista seuraa ympäristöministeriön asettama seurantaryhmä.

Toimintaohjelmassa on 105 toimenpidettä, joiden edistämiseksi on määritelty vastuutahot. Strategian väliarviointia varten koottiin toimenpiteiden tilannetiedot vuoden 2015 lopulla. Väliarvioinnin tiedot löytyvät toimintaohjelman sivuilta [http://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon\\_monimuotoisuus/Strategia\\_ja\\_toimintaohjelma/Seurantaryhma](http://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma/Seurantaryhma).

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia ja toimintaohjelma 2012–2020 tukee Kansallisen metsästrategian tavoitetta 3.2. Alla on esitetty keskeisiä metsästrategiainkin toimeenpanoon liittyviä toimintaohjelman toimenpiteitä, jotka on saatettu loppuun tai on saatu aikaan pysyvää toimintaa.

- Metsänkäsittelyssä otetaan huomioon uhanalaiset lajit *Uhanalaiset lajit metsätaloudessa* -toimintamallin (2011) mukaisesti.
- Kansallinen ekosysteemipalveluiden taloudellisen merkityksen arviointi eli Suomen TEEB-hanke valmistui tammikuussa 2015. Hanke tuotti arvion Suomen tärkeimpien ekosysteemipalvelujen nykytilasta ja tulevasta kehityksestä sekä niiden merkityksestä vihreän talouden edistämässä. Lisäksi esitettiin keinoja ekosysteemipalvelujen integroimiseksi nykyistä paremmin osaksi keskeisiä politiikkaprosesseja sekä ohjauskeinoista, joilla luontopääoma ja ekosysteemipalvelut voidaan turvata. Hanke tuotti myös tietoa aihepiirin jatkoselvitystarpeista.
- Metsien monipuolistuvien käyttötarkoitusten tukemiseksi on monipuolistettu metsien käsittelyä uudistamalla säädöksiä, metsänhoitosuosituksia, metsäsuunnittelua sekä tähän liittyvää neuvontaa ja koulutusta.
- Talousmetsien luonnonhoitoa on kehitetty mm. rahoitusjärjestelmää ja metsänhoitosuosituksia sekä ohjeistusta uudistamalla sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden koulutuksella. Talousmetsien luonnonhoidon kehittäminen ja jalkauttaminen osaksi jokapäiväistä toimintaa jatkuu osana KMS 2025:n toteuttamista. Hankemuotoista toimintaa kehitetään METSO-ohjelman kautta.
- Yksityismetsiin soveltuvia alueellisen yhteistyön malleja on kehitetty esimerkiksi METSO-yhteistoimintaverkostohankkeiden avulla. METSO-yhteistoimintaverkostohankkeisiin on käytetty vuosittain yhteensä YM:n ja MMM:n rahoitusta noin 150 000 - 200 000 euroa. Tällä hetkellä on käynnissä viisi yhteistoimintaverkostohanketta. Lisätietoa, myös päättyneistä hankkeista, löytyy metsonpolusta ([www.metsonpolku.fi](http://www.metsonpolku.fi)).
- Valtion talousmetsien luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut turvataan ja otetaan huomioon Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisesti.
- Valtion retkeilyalueiden ja tutkimusmetsien luonnon monimuotoisuusarvot sekä ekosysteemipalvelut otetaan huomioon osana normaalia toimintaa. METSO-toimintaohjelman yhteydessä on tarkasteltu ohjelmaan sopivia kohteita.
- Heikentyneitä ekosysteemejä ennallistetaan sekä ylläpidetään ja parannetaan ekosysteemipalvelujen tuotantoa. ELITE-työryhmä on pohtinut heikentyneiden ekosysteemien ennallistamiseen liittyviä tulkintoja, tarpeita, menetelmiä, ennallistamisen kohdentamista sekä aikajännettä. Työryhmän raportti luovutettiin YM:lle 4.6.2015.

Valtioneuvoston periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä sekä suojelusta

Periaatepäätöksen mukaisesti kukin ministeriö vastaa omalla toimialallaan valtioneuvoston periaatepäätöksen linjausten toimeenpanon seurannasta. Seuranta on tehty vuoden 2014 aikana. Periaatepäätöksen seurantaraportti löytyy <http://mmm.fi/luonto-ja-ilmasto/suot-ja-turvemaat>.

Metsää koskevia asioita periaatepäätöksessä ovat muun muassa: suoluonnon suojelu ja ennallistaminen metsätalouden vesiensuojelu, metsälaki, suometsien kestävä hoito ja käyttö sekä metsätaloudellisesti kannattamattomien ojitettujen suometsien jatkokäyttömahdollisuuksien selvittäminen.

#### Soidensuojelutyöryhmä

Soita ja turvemaita koskevaan periaatepäätökseen sisältyy soidensuojelun täydentäminen. Asiaa valmistellut työryhmä luovutti esityksensä 4.11.2015. Työryhmän esityksestä pyydettiin lausunnot loppuvuodesta 2015.

Työryhmän työ kattoi koko Suomen lukuun ottamatta Tunturi-Lappia, Metsä-Lappia ja Peräpohjolan aapasuovyöhykkeen pohjoisosaa. Työryhmä tunnisti yhteensä 747 valtakunnallisesti arvokasta suoaluetta, joiden pinta-ala on 117 000 hehtaaria. Etelä-Suomesta työryhmä nimesi valtakunnallisesti arvokkaaksi 617 suoaluetta.

Soiden, ml. puustoisten soiden lisäsuojelua edistetään keväällä 2016 etenkin valtion maista koostuvien 30 000 suohehtaarin osalta. Neuvotteluja yhtiöiden omistamien soiden suojelusta jatketaan ja yksityisten maanomistajien arvokkaiden soiden suojelua edistetään osana METSO-ohjelmaa.

## 5.4 Metsätalouden vesiensuojelua tukevat ohjelmat ja strategiat

### Vesienhoidon toteutusohjelma

Metsätalouden vesiensuojelua toteutetaan vesienhoidon toteutusohjelman kautta. Toteutusohjelma tukee Kansallisen metsästrategian tavoitetta 3.2. Toisella vesienhoidon suunnittelukaudella on määritelty ne vesimuodostumat, joiden erinomainen tai hyvä ekologinen tila on vaarassa heikentyä kaudella 2016–2021 ja ne muodostumat, joilla on riski, että vesien hyvää ekologista tilaa ei saavuteta 2015 tai 2021. Näille riskivesille on määritelty merkittävät tilaa heikentävät osatekijät. Metsätalouden on arvioitu olevan 54 % riskivesistä merkittävä osatekijä. Metsätalouden pääasialliset vesistöjä kuormittavat toimenpiteet ovat kunnostusojitus, maanmuokkaus, energiapuun korjuu ja metsälannoitus, joiden seurauksena vesistöihin kohdistuva kiintoaine-, humus- ja ravinnekuormitus lisääntyy. Merkittävintä haittaa aiheutuu lisääntyneestä kiintoaineen huuhtoutumisesta. Ravinnekuormituksen merkitys on vähäisempi.

ELY-keskukset ovat yhteistyössä alueellisten yhteistyöryhmien kanssa laatineet vesienhoitosuunnitelmat ja niiden toimenpideohjelmat. Valtioneuvosto hyväksyi 3.12.2015 vesienhoitosuunnitelmat vuoksiksi 2016–2021.

Metsänhoidon lisätarpeita vuosille 2016–2021 arvioitaessa todettiin, että suunnitelmissa esitettävät metsätalouden vesiensuojelutoimet tulee ottaa kattavasti käyttöön vesistövaikutusten minimoimiseksi. Kuormituksen vaikutuksille herkimmille alueille tulee lisäksi kohdentaa metsätalouden perusvesiensuojelutasoa tehokkaampia toimenpiteitä. Luonnonhoitohankerahoitusta tulee suunnata erityisesti vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Metsätalouden vesiensuojelun osalta toisella hoitokaudella tullaan jatkamaan samoja vesienhoitotoimenpiteitä kuin ensimmäisellä kaudella. Uutena toimenpiteenä on tullut ainoastaan jatkokasvatuskelvottomien ojittettujen soiden jättäminen ennallistumaan.

#### Pienvesistrategia

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön pienvesien suojelu- ja kunnostusstrategia hyväksyttiin vuonna 2015. Pienvesien suojelu- ja kunnostusstrategian tavoitteena on, että jäljellä olevien luonnontilaisten pienvesien säilyminen turvataan ja heikentyneiden pienvesien tilaa parannetaan kunnostustoimenpiteillä. Strategiassa käsiteltäviä pienvesiä ovat purot ja norot, lammet, lähteiköt sekä fladat ja kluuvit.

Strategiassa esitetään konkreettisia toimenpiteitä ja toimintamalleja pienvesien tilan parantamiseksi seuraavilla tavoitealueilla:

- Pienvesien tilaa koskeva tietoperusta paranee.
- Pienvesiin liittyvää lainsäädäntöä ja sen soveltamista ja valvontaa kehitetään.
- Pienvesien vapaaehtoinen kunnostaminen lisääntyy.
- Pienvesiä suojellaan ja kunnostetaan osana maankäyttöä.
- Pienvesiä koskevat toimet ja tavoitteet otetaan huomioon vesienhoidon suunnittelussa.
- Pienvesien kunnostamisen rahoituskäytäntöjä kehitetään.

## 5.5 Maaseutupoliittiset linjaukset

#### Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma tukee osaltaan metsästrategian tavoitteita liittyen infrastruktuuriin, kaavoitukseen, yrittäjyyden edistämiseen sekä ekosysteemipalveluihin (1.1., 1.2., 2.2, 3.1., 3.2.).

Kansallisen metsästrategian 2025 tavoitteiden saavuttamista on edesautettu Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän (YTR) Ekosysteemipalvelut-verkoston sekä Maaseudun elinkeinot ja osaaminen -verkoston (MESI) toiminnassa vuonna 2015.

YTR:n MESI-verkosto on tarkastellut ja nostanut esille eri elinkeinoaloja koskevien säädösten tuomia kehittämisaikavaroja sekä tukenut luontoon tukeutuvien hyvinvointipalveluiden (green care), maaseudun matkailun ja luonnontuotealan valtakunnallisten hankekokonaisuuksien, koordinaatiohankkeiden valmistelua ja käynnistämistä tavoitteena sovittaa yhteen ja tehostaa alan kehittämistyötä, verkottaa toimijoita, nostaa esille alojen uusia mahdollisuuksia sekä aktivoi alojen hanketoimintaa. Luonnontuotealan koordinaatiohanke toteuttaa osaltaan alalle laadittua toimintaohjelmaa "Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa". Toimintaohjelma korostaa alan raaka-ainetuotannon kehittämistä, jalostusasteen kohottamista sekä palvelujen kehittämistä. MESI-verkosto on lisäksi osallistunut vientikasvua tukevien yhteyksien rakentamiseen.

MESI-verkosto on osallistunut luonto- ja ruoka-aloja koskevan ammatillisen koulutuksen kehittämiseen, ennakointityöhön ja työelämälähtöisyyden lisäämiseen sekä tarkastellut yritysneuvonnan ja yritysten kehittämispalvelujen toimintamalleja ja saatavuuden varmistamista.

YTR:n Ekosysteemipalvelut-verkoston kehitystyö vuonna 2015 kohdistui kehittämisen osalta maisemanhoitoon valtakunnan tasolla, luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutusten sekä ekosysteemipalvelut -termin tunnetuksi tekemiseen. Koottiin selvitys mahdollisuuksista ja keinoista, joilla voitaisiin kohentaa

valtateiltä avautuvia näkymiä matkailijoiden ja asukkaiden hyödyksi ja samalla parantaa liikenneturvallisuutta.

#### Maaseudun kehittämisohjelma

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 hyväksyttiin 12.12.2014 ([www.maaseutu.fi](http://www.maaseutu.fi)). Vuosina 2014–2020 maaseutuohjelmasta on haettavissa reilut 8 miljardia euroa erilaisia tukia, joiden avulla kehitetään maaseutua. Haku on alkanut 2015 keväällä ja päätöksenteko alkaa yritystuissa 2015 joulukuussa ja hanketuissa tammikuussa 2016. Hankerahoitusta voidaan hyödyntää osaamisen ja innovaatioiden, maaseudun yritystoiminnan monipuolistamisen sekä ympäristöhyötyjen kehittämisen osalta.

Maaseutuohjelmasta voidaan myöntää yrityksen perustamistukea uusien yritysten perustamiseen ja toimivien yritysten uusiutumiseen maaseudulla (pienet yritykset). Tuen ulkopuolelle on rajattu varsinainen metsätalous. Tukea voidaan kuitenkin harkinnan mukaan myöntää metsätaloutta palvelevaan yritystoimintaan, jolla on uutuusarvoa.

Maaseutuohjelmasta voidaan myöntää investointitukea

- puutavaran jalostukseen ja puutuotteiden valmistukseen maaseudulla (pienet yritykset).
- investointitukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan hajautettuun lämmön ja sähkön tuotantoon ja jakeluun.
- ympäristön- ja maisemanhoitopalveluihin ja metsäpalveluyrittäjyyteen sekä matkailu-, virkistys-, kulttuuri- ja muihin vapaa-ajan palveluihin, mukaan lukien hyvinvointiin ja terveyden ylläpitoon sekä edistämiseen liittyvät palvelut, joiden tuottamisessa hyödynnetään vihreää infrastruktuuria mukaan lukien metsät.

Elintarvikkeiden tarjontaa monipuolistetaan erikois- ja laatutuotteiden jalostukseen, kuten luonnontuotteiden jalostamiseen tehtävillä investoinneilla.

## 5.6 Alueelliset metsäohjelmat

Uudet alueelliset metsäohjelmat (AMO) laadittiin vuoden 2015 aikana. AMOjen tavoitteena on metsien kestävä kasvun täysimääräinen hyödyntäminen, metsänhoidon tilan parantaminen ja metsiin perustuvien elinkeinojen ja biotalouden kasvu. Keskeinen tavoite on metsien monipuolisen ja kestävä käytön kautta tuoda työtä ja hyvinvointia maakuntiin. Tavoitteena on, että metsäohjelmat luovat metsien kestävä hoidon ja käytön kautta kasvavaa hyvinvointia alueilleen: metsien käyttö luo työpaikkoja ja tuo tuloja maakuntiin, metsät tarjoavat virkistymismahdollisuuksia sekä metsäluonnon ja vesistöjen tilasta huolehditaan. Useissa alueellisissa metsäohjelmissa kiinnitetään lisäksi huomiota siihen, että uudistunut metsälaki on mahdollistanut metsien entistä monipuolisemman käsittelyn.

Alueellisten metsäohjelmien arvioissa kestävästä hakkuukertymästä on huomioitu Suomea sitovat ilmastovelvoitteet. AMOjen tavoitteena oleva hoidettu metsä kasvattaa metsien hiilivarastoa. Puunkorjuumäärien kasvu lisää toteutuessaan kuitenkin tarvetta kehittää metsäluonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin ja metsien muuhun käyttöön kohdistuvia toimenpiteitä.

Osana alueellisten metsäohjelmien laatimista on valmistettu alueelliset luonnonhoidon toteutusohjelmat liitteiksi alueellisiin metsäohjelmiin. SMK on kouluttanut henkilöstöään ja toimijoita sekä luonnonhoidon toimenpiteinä kunnostanut pienvesistöjä eri puolilla maata. Uutena avoimena paikkatietopalveluna on vuonna 2015 tuotettu vesiensuojelun virtausmallikartat, joita voi hyödyntää esimerkiksi maanmuokkauksen tai kunnostusojituksen suunnittelun yhteydessä.

Metsien monipuolista käyttöä on AMOissa pyritty varmistamaan ottamalla valmisteluun mukaan erityisesti kolme näkökulmaa: wood, non-wood ja environment. Tavoitteena on, että eri näkökulmat huomioidaan tasapainoisesti AMOjen toteutuksessa.

## 5.7 EU:n ja kansainvälinen metsäpolitiikka

EU:n metsästrategian toimeenpano käynnistyi toden teolla jäsenmaiden (2014) ja Euroopan parlamentin (2015) lausuttua siitä mielipiteensä. Ensimmäinen konkreettinen toimi oli EU:n kestävän metsätalouden kriteereitä tarkastellut työryhmä, joka sai loppuraporttinsa valmiiksi kesällä 2015. Työryhmän suositukset olivat pitkälti Suomen tavoitteiden mukaiset; kansallinen metsälainsäädäntö ja -ohjelmat ovat kestävyiden perusta ja EU-säätelyä halutaan välttää. Strategian monivuotinen toimeenpano-ohjelma valmistui kesällä 2015, ja se omalta osaltaan vahvistaa Suomelle tärkeiden EU:n metsästrategian tavoitteiden – kuten metsäasioiden paremman koordinaation ja metsäasiantuntemuksen paremman hyödyntämisen politiikkavalmistelussa – toteutumista. Toimeenpano-ohjelma myös tuo ryhtiä ja ennustettavuutta komission pysyvän metsäkomitean – jossa jäsenmaat ovat edustettuina – työskentelyyn.

YK:n metsäfoorumin (UNFF) yhdestoista istunto toukokuussa 2015 onnistui hyvin. Suomen ja EU:n tavoitteet saavutettiin. Kansainvälinen metsäjärjestely (UNFF, jäsenmaat, UNFF:n sihteeristö, metsätoimijoiden kumppanuus CPF ja UNFF:n rahoitusmekanismi sekä kumppaneina kansainväliset ja alueelliset järjestöt ja prosessit sekä sidosryhmät) sekä UNFF uudistettiin ja jatkettiin vuoteen 2030 saakka. Samalla YK:n metsäasiat linkitettiin kiinteämmin osaksi YK:n 2030 -toimintaohjelmaa ja muita kansainvälisiä ja alueellisia metsiä koskevia sopimuksia ja aloitteita. Metsäalan rahoitusta kehitetään osana UNFF:n toimintaa ja se linkitetään paremmin muiden metsiä koskevien rahoitusmekanismien toimintaan. Alueellisten elinten ja sidosryhmien osallistumista UNFF:n työhön vahvistetaan. Metsien ja kestävän metsätalouden seuranta, arviointia ja raportointia kehitetään. Tehtyjen päätösten operationalisointi edellyttää vielä noin kahden vuoden jatkotyötä. Suomi toimii edelleen aktiivisesti UNFF:n työn kehittämisessä.

Seitsemäs Euroopan metsäministerikonferenssi pidettiin Espanjan ja Slovakian johdolla Madridissa lokakuussa 2015. Konferenssissa allekirjoitettiin ministerijulistus, kaksi päätöslauselmaa ja päätös FOREST EUROPE -prosessin tulevan suunnan arvioinnista. Päätöslauselmat käsittelevät metsäsektorin roolia vihreän talouden edistämiseksi ja metsien suojelemista muuttuvassa ympäristössä. Ministerijulistuksen liitteenä hyväksyttiin päivitetty luettelo yleiseurooppalaisista kestävän metsätalouden indikaattoreista. Konferenssissa julkistettiin Euroopan metsien tilaa kuvaava raportti "State of Europe's Forests 2015". Välittömästi seitsemännen metsäministerikonferenssin jälkeen pidettiin ylimääräinen ministerikonferenssi, jossa esiteltiin Euroopan metsäsopimuksen neuvottelukomitean työn tulokset. Neuvottelukomitea kokoontui vuosina 2012–2013 yhteensä kuusi kertaa ja sopi neuvottelutekstilunnonksesta varsin pitkälle johdannon, periaatteiden ja substanssiartiklojen osalta, mutta ei päässyt yksimielisyyteen sopimuksen institutionaalisesta kehyksestä ja sopimuksen hallinnoinnista. Konferenssissa allekirjoitettiin päätös tarkastella sopivana ajankohtana kuitenkin viimeistään vuoteen 2020 mennessä mahdollisuuksia löytää yhteinen perusta Euroopan metsäsopimukselle.

Euroopan komissio antoi kiertotalouspaketin 2.12.2015. Se korvasi vuonna 2014 pois vedetyn version, joka keskittyi jäteasioihin. Uudessa paketissa on laajempi synergiatavoite mm. biotalouteen. Metsiin paketti liittyy erityisesti puupakkausten kierrätystavoitteiden osalta.



## Kehityspoliittinen metsälinjaus

YK:n metsäfoorumin toimintaa jatkettiin vuoteen 2030 saakka. Tämän toivotaan vahvistavan metsien hoidon ja käytön kestävyttä globaalisti. Ilmastopimuksen (UNFCCC) tärkein yhteys kehitysmaiden metsäkysymyksiin on REDD+ (trooppisen metsäkadon ja metsien rappeutumisen hillintä), jonka toiminnallistamisen periaatteet sovittiin UNFCCC:ssä 2015. Myös kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen (CBD) metsäohjelma sekä aavikoitumissopimus (UNCCD) kuivilla alueilla voivat edistää metsien suojelua ja kestävästä käyttöä.

Kahdenvälistä kehitysyhteistyötä Suomella oli vuosina 2011–2015 Nepalissa, Laosissa, Vietnamissa, Keniassa, Tansaniassa, Sambiassa, Mosambikissa ja Kosovossa.

## YK:n kestävän kehityksen agenda 2030

Gloaali, kaikkia maita koskeva kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda2030, hyväksyttiin YK:n kestävä kehityksen huippukokouksessa syyskuussa 2015. Agenda2030 jatkaa ja vahvistaa kestävä kehityksen ns. Rio-prosessia ja korvaa ns. Vuosituhattavoitteet (Millenium Development Goals). Maailmanlaajuinen kestävä kehityksen toimintaohjelma sisältää tiiviin johdannon, poliittisen julistuksen sekä 17 kestävä kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals) ja 169 alatavoitetta (targets), jotka muodostavat toimintaohjelman ytimen. Lisäksi Agenda2030:ssä määritellään toimeenpanon keinot ja korostetaan kumppanuuksia sekä valtioiden välillä että yhdessä kansalaisyhteiskunnan ja yksityissektorin kanssa. Toimintaohjelma sisältää myös Agenda2030:n toimeenpanon seuranta- ja arviointikehikon.

## 6 Hallinnon joustavuuden kehittäminen

Tavoitteena on, että hallinto, sen yhteistyö ja palvelut tukevat alan kilpailukykyä ja vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

### Suomen metsäkeskus

SMK on käynnistänyt vuonna 2015 osana strategiansa toteutusta metsänomistajiin kohdistuvan asiakkuusohjelman, yritys- ja yhteisöasiakkaiden asiakkuusohjelman ja alkuvuodesta 2016 kumppanuusohjelman. Ohjelmamuotoinen asiakkuustyö varmistaa, että vähenevät resurssit käytetään mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti. Myös SMK:n organisaatio on uudistettu kokonaisuudessaan. Uusi organisaatio aloitti 1.4.2015.

Uuden metsälain toimeenpanossa ovat metsänomistajat varovasti ottaneet käyttöön uudet metsien käsittelymahdollisuudet. Eri-ikäisrakenteisen kasvatukseen on siirtynyt toistaiseksi vain vähäinen määrä metsäalasta. Toimijat ja metsänomistajat ilmeisesti odottavat kokemuksia eri-ikäisrakenteisesta metsänkäsittelystä ja sen vaikutuksista esimerkiksi metsänkasvatuksen kannattavuuteen. SMK on kouluttanut huomattavan joukon metsänomistajia, metsäammattilaisia ja omaa henkilöstöään metsälainsäädännön ja metsänhoitosuosituksen muutoksiin vuosina 2014–2015. SMK on myös käynnistänyt metsänhoidon asiantuntijaohjelman tavoitteena parantaa metsätalouden kannattavuutta sekä suometsien ja taimikoiden hoitoa.

SMK on käynnistänyt vuonna 2015 biotalouden asiantuntijaohjelman toteuttamisen, millä tuetaan bioenergian, luonnontuotealan sekä puutuotealan kehitystä.

Osana vuonna 2015 laadittua metsätalorakenteen asiantuntijaohjelmaa SMK on käynnistämässä EU:n maaseutuohjelman mukaisia kehittämishankkeita noin 2,4 milj. eurolla metsätalorakenteen kehittämiseksi.

Metsänomistajille ilmainen Metsään.fi -palvelu tuo tuoreen tiedon metsistä ja niiden hoito- ja hakkuutarpeista metsänomistajille. Metsään.fi -palvelusta kehitetään metsiin liittyvän paikkatiedon kanavaa ja metsänkäyttöilmoitusten, Kemera-hakemusten ymv. asiointipalvelua metsänomistajille ja toimijoille. Metsätiedon luovutuksissa toimijoille toimitaan luovutuksia sääntelevän metsätietolain mukaisesti.

Kemeran muutokset ovat näkyneet käytännössä tavallista suurempina hankkeiden määrinä ja tämä on ruuhkauttanut hankehallintoa. Ruuhkien purkaminen on vaatinut erityisjärjestelyjä Metsäkeskuksessa erityisesti loppuvuonna 2015. Vuoden 2016 aikana siirrytään enemmän sähköiseen Kemera-hankkeiden käsittelyyn.

Metsäkeskuksessa on tavoitteena lisätä jatkuvasti asiakasymmärrystä ja havaita ajoissa asiakkaiden tarpeiden kehityssuunta. Tätä varten asiakkaiden odotuksia ja tyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti asiakasryhmittäin tuotteittain sekä määrämuotoisin tutkimuksin että avointa palautta hyödyntäen. Yhteenvetona palvelukokemuksista kysytään asiakkailta yleisarvosanaa ja suosittelu-%, jatkossa suositteluindeksiä. Tämän pohjalta on arvioitu, että Metsänomistaja-asiakkaitten yleisarvosana on keskimäärin 4 (asteikko 1-5) ja suositteluprosentti 90; tuotekohtaiset arvosanat ovat hienokseltaan nousseet seurannan aikana. Yritys- ja yhteisöasiakkaitten yleisarvosana on noin 3,7. Palautteen seuranta ja hyödyntämistä kehitetään jatkuvasti.

## Metsähallitus

Metsähallituksen kokonaismaine on hyvä juuri valmistuneen laajan sidosryhmätutkimuksen mukaan. Tulos on pysynyt vakaana viime vuodet, vuodesta 2014 maine hieman laski mutta oli samaa tai hieman parempaa tasoa kuin 2013.

Metsähallituksen strategian selkeys ja julkinen kuva arvioitiin vuoden 2015 tutkimuksessa kohtalaiseksi. Vapaisissa vastauksissa lähinnä metsähallituslakia koskevista kommentteista kritiikki kohdistui myös epäselväksi koettuun organisaatiomalliin. Roolin selkeyttämistä ja eri osa-alueiden ja intressien yhteensovittamista toivotaankin tutkimusten mukaan kehitettävän.

Toki tulosityksiköitten omien asiakastyytyväisyyselvitysten pohjalta tulos näyttää paremmalta ja hallinto selkeämmältä. Vain yhden tulosityksikön kanssa toimivat sidosryhmät kokevat yhteyden selkeämmäksi kuin esimerkiksi kunnat tai maakuntaliitot, joilla asiakkuuksia on monien Metsähallituksen osien kanssa.

Metsähallituksen strategisia linjauksia on työstetty Metsähallituksen sisäisissä työryhmissä loppuvuodesta 2015 lähtien. Työ on loppusuoralla ja uudistetut strategiset linjaukset jalkautetaan käyttöön kevään aikana.

## Luonnonvarakeskus

Vuosi 2015 oli Luonnonvarakeskuksen ensimmäinen toimintavuosi. Luken muodostivat 1.1.2015 Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Metsäntutkimuslaitos (Metla), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (Tike) tilastopalvelut. Luken perustamista edelsi 2,5 vuoden valmistelu, mutta paljon käynnistettävää jäi vielä vuodelle 2015. Tietojärjestelmien käyttöönoton työläyttä lisäsi uudessa organisaatiossa samanaikaisesti tapahtunut siirtyminen valtio tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin asiakkaaksi.

Ensimmäisen toimintavuoden aikana Luken tutkimus- ja asiakkuusprosessit uudistettiin ja organisoitiin. Tutkimusstrategia työstettiin laajapohjaisesti yhdessä sidosryhmien, asiakkaiden ja henkilöstön kanssa toteutetussa prosessissa, ja tutkimus koottiin neljään temaattiseen ohjelmaan. Ohjelmien sisällä on

temaattinen moduulirakenne. Tutkimuksen suuntaamiselle ja suunnittelulle luotiin Lukessa selkeä toimintamalli.

Luken käynnistäminen osui aikaan, jossa Luken perusrahoitus pieneni voimakkaasti, ja laitoksen rahoitusrakenteeseen kohdistui voimakas uudistamisen tarve. Valtioneuvoston periaatepäätöksen (9/2013) mukaisesti tutkimuslaitosten rahoitusrakennetta uudistetaan siirtämällä perusrahoitusta Suomen Akatemian ja valtio-neuvoston kanslian kautta koko tutkimuskentän kilpailtavaksi. Lisäksi perusrahoitusta leikattiin osana julkisen talouden tasapainottamista.

Loppuvuonna 2015 käytiin verkossa sidosryhmädialogi Luken henkilöstön ja ulkoisten sidosryhmien kesken. Osallistuminen oli aktiivista: lähes 3000 osallistujaa tuottivat 7000 ideaa ja kommenttia siitä, miten Luke parhaiten edistää ja tukee biotaloutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Sidosryhmädialogin avulla Luke halusi laajasti palautetta ja ajatuksia tutkimusstrategiassa linjattuihin tavoitteisiin ja toimintaan. Samalla haluttiin kehittää jo käytössä olevia tapoja toimia sidosryhmien kanssa ja myös tunnistaa uusia yhteistyömuotoja.

## 7 Vuoden 2016 keskeiset toimenpiteet ja kehitysehdotukset

Vuonna 2016 jatketaan strategisten hankkeiden toimeenpanoa. Strategisten hankkeiden suunnitelma löytyy MMM:n verkkosivuilta: [www.mmm.fi/kms](http://www.mmm.fi/kms).

Hankkeiden eteenpäin viemisessä kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

Metsätalouden kaavoitukseen liittyviä tarpeita tuodaan esille MEKA-hankkeessa. Hankkeen päättymisen jälkeen katsotaan jatkoaskeleet, jos tulos ei ole riittävä esimerkiksi päällekkäisen hallinnon karsimisen näkökulmasta. Osana Metsätieto ja sähköiset palvelut -kärkihanketta Luonnonvarakeskus tulee kehittämään osaksi kansallista palveluarkkitehtuuria maankäytön suunnittelua ja -suunnittelijoita palvelevan avoimen ja läpinäkyvän laskentamallin, joka tarjoaa nykyistä paremman kuvauksen metsävaroista, niiden käytöstä ja käyttömahdollisuuksista sekä erilaisten maankäyttösuunnitelmien vaikutuksesta niihin.

Metsätilastointiin on tullut uusia kehittämis- ja muutostarpeita samalla kun Luken tilastopalveluita on organisoitu uudelleen. Kaikki aiemmin metsätilastollisessa vuosikirjassa saatavilla ollut tieto ei enää ole samassa palvelussa tilastojen kanssa. Lukessa on tarkoitus selvittää, miten ko. tieto olisi saatavilla käyttäjätavallisesti. Luken tilastotietoportaalia laajennetaan vuonna 2016 sisältämään maatalouspolitiikan vaikuttavuusindikaattorit. Vuonna 2016 selvitetään metsäpolitiikan indikaattoreiden sisällyttämistä em. portaaliin. Jos hanke käynnistetään, se alkaisi vuonna 2017. Seurannassa on hyvä hyödyntää myös eri toimijoiden tekemiä omia selvityksiä.

Uutta kannustejärjestelmää kehitettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota sen vaikuttavuuteen sekä valtionavun käytön että metsänomistajien aktiivisen metsätalouden harjoittamisen kannalta. Uudenlaisia kannusteita on mahdollista kehittää. Keskeistä on saada aikaan eri tason toimijoiden asenteellinen valmius ottaa niitä käyttöön. Myös EU:n suuntaan tulee vaikuttaa, jotta suuntaviivat mahdollistavat uudet kannusteet. Vuonna 2016 tehtävien selvitysten perusteella vuonna 2017 tehtäneen kansallinen päätös tarvittavasta metsätalouden tukijärjestelmästä vuoden 2020 jälkeen. EU:n linjauksiin vaikutetaan sekä nykyisten suuntaviivojen arvioinnin yhteydessä että tulevien suunnittelun yhteydessä. Nykyisiä

metsätalouden valtiontukien suuntaviivoja arvioidaan maaseutuohjelman arviointiin liittyen ja tämä arviointityö on alkamassa vuonna 2016.

Muiden kuin puuntuotannollisten ekosysteemipalveluiden osalta tarvitaan yhteenveto ekosysteemipalveluita koskevista selvityksistä, ekosysteemipalveluiden ristiinkytkennoistä, tuotteistamisesta ja innovatiivista rahoitusmekanismeista ja muista kannusteista.

METSO on toimintaohjelmana vakiinnuttanut asemansa, mutta tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeinen ongelma on rahoitustason lasku. On tärkeää, että asianomaiset ministeriöt ylläpitävät strategisten tavoitteiden kannalta keskeisen METSO-toimintaohjelman toimintavalmiuksia sopeutettuna pienentyneeseen rahoituskehikseen, jotta edellytykset metsien suojeluun ja hankkeiden tehokkaaseen käynnistämiseen säilyvät, kun valtion taloudellinen tilanne paranee.

On tarpeen tarkastella myös muita vapaaehtoisuuteen pohjautuvia keinoja turvata metsäluonnon monimuotoisuutta. Monimetsä-hankkeessa tehtävä selvitys luo pohjan talousmetsien luonnonhoidon entistä paremmalle jalkauttamiselle osaksi normaalia metsänhoitoa. Laajempaa keskustelua metsien käytön kestävydestä käydään asiantuntijatasolla perustettavassa Monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut -verkostossa sekä maatalous- ja ympäristöministerin johdolla käytävässä metsäkeskustelussa.

Metsien arvostusta koskeva hanke aloitetaan metsäsuhdetta koskevalla selvitystyöllä. Selvitystyötä seuraavassa pilottihankkeessa nostetaan esille elämyksellisen ja virkistyskäytön lisäksi myös yrittäjyysteemaa.

## LIITTEET

### Kansallinen metsästrategia 2025 – Tavoitteet

1 Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille

1.1 Metsäala kasvaa, alan yritykset uudistuvat sekä uusia ja kasvavia yrityksiä kehittyy

Tavoitteet:

- Poliittiset päätökset ja uusi lainsäädäntö parantavat metsäalan yritysten uudistumisen ja kasvun edellytyksiä.
- Jalostusarvo kasvaa ja resursseja hyödynnetään tehokkaasti.
- Kotimaisen puupohjaisen energian tuotanto lisääntyy.
- Metsiin perustuva monipuolinen palveluliiketoiminta sekä luonnontuoteala kasvavat.

1.2 Raaka-aineiden saatavuus mahdollistaa metsien käytön lisäämisen ja uudet investoinnit

Tavoitteet:

- Metsävarat ovat runsaat, terveet, hyväkasvuiset ja vastaavat biotalouden lisääntyviin tarpeisiin.
- Puu- ja metsäpalveluiden markkinat ovat tasapainoiset ja kilpailulliset.
- Kuljetus- ja tietoliikenneväylien palvelukyky, tehokkuus ja toimivuus paranevat.

1.3 EU:n ja kansainvälinen metsäpolitiikka edistävät metsien ja puun kestävää käyttöä, hyväksyttävyyttä ja kilpailukykyä

Tavoitteet:

- Kansainväliset sopimukset ja organisaatioiden työ edistävät ja tukevat metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä biotaloutta.
- EU:n metsästrategia ja metsiin vaikuttavat aloitteet vahvistavat metsäalan yritystoimintaa sekä turvaavat metsien ja puun kestävän käytön edellytykset ja hyväksyttävyyden.
- EU:n ja kansainvälinen energia- ja ilmastopolitiikka heijastaa metsien, kestävän metsätalouden ja puupohjaisten tuotteiden todellisia ilmastohyötyjä ja puupolttoaineet lasketaan energian tuotannossa jatkossakin 0-päästöisiksi uusiutuviksi energianlähteiksi.
- Metsäalan kehitys yhteistyö tukee köyhyyden vähentämistä, metsien hyvää hallintoa ja hyötyjen oikeudenmukaista jakoa, ja muu kahdenvälinen metsäyhteistyö tukee kaupallista toimintaa ja investointeja sekä laajasti suomalaisen luonnonvaraosaamisen vientiä.

2 Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat

2.1 Metsäalan osaaminen on monipuolista ja vastaa muuttuvia tarpeita

Tavoitteet:

- Julkisin varoin rahoitettava T&K-toiminta ja rakenteet tukevat erityisesti metsiin liittyvän biotalouden liiketoiminnan kehittämistä, tuotteiden ja palveluiden kaupallistamista, kokeiluhankkeita sekä markkinoiden ja muiden toimintaympäristön muutosten ennakoimista.
- Koulutuksen ja työelämän yhteistyö vahvistuu.
- Eri koulutusasteilta valmistuneiden määrä ja osaaminen vastaa metsäalan rekrytointitarvetta ja osaamisvaatimuksia.
- Metsäalan tutkimusstrategia ohjaa tutkimustoimintaa biotalouden tarpeiden mukaisesti.
- Henkilöstön osaaminen on ajanmukaista ja sen työhyvinvointi paranee.

2.2 Hallinto on joustava, vaikuttava ja asiakaslähtöinen

Tavoitteet:

- Hallinto, sen yhteistyö ja palvelut tukevat alan kilpailukykyä ja vastaavat asiakkaan tarpeisiin.
- Metsiin liittyvän tiedon ja tilastoinnin avoimuus, kattavuus ja ajantasaisuus tukevat niiden laajaa hyödyntämistä.
- Ympäristöhallinnon lupaprosessit ovat joustavia ja nopeita sekä tukevat investointihankkeiden toteutumista ja ylläpitävät korkean ympäristönsuojelun tasoa.
- Kaavoitusjärjestelmä tukee metsätalouden ja monipuolisen liiketoiminnan mahdollisuuksia.

3 Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä

### 3.1 Metsätalous on aktiivista ja yritysmäistä

Tavoitteet:

- Aktiivinen ja yritysmäinen metsätalous lisääntyvät, tilakoko kasvaa ja metsänomistusrakenne tukee metsien aktiivista käyttöä.
- Metsätalouden kannustejärjestelmä on metsänomistajien kannalta vaikuttava ja aktivoiva.
- Metsänomistajien ansaintamahdollisuudet lisääntyvät ekosysteemipalveluita kaupallistamalla.

### 3.2 Metsäluonnon monimuotoisuus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys vahvistuvat

Tavoitteet:

- Metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pysähtyy vuoteen 2020 mennessä ja luonnon monimuotoisuudelle suotuisa tila on varmistettu vuoteen 2050 mennessä.
- Metsätalouden aiheuttamat vesistöhaitat on minimoitu käyttämällä parhaita käytettävissä olevia menetelmiä.
- Metsien monipuolistuva hoito ja käyttö tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista.
- Metsien virkistyskäyttö ja terveysvaikutukset kasvavat ja metsät ovat kaikkien saavutettavissa.
- Metsien käytön ja metsäympäristön arvostus vahvistuu.

## Raportin laatimiseen osallistuneet

Kansallisen metsästrategian seurantaraportin 2015 ovat toimittaneet Katja Matveinen ja Matti Mäkelä (MMM) sekä Tommi Tenhola (Tapio Oy). Raporttia on muokannut metsäneuvoston työvaliokunta. Työvaliokunnan kokoonpano löytyy <http://mmm.fi/metsat/strategiat-ja-ohjelmat/kansallinen-metsastrategia/organisaatio>.

Strategisten hankkeiden kuvaukset ovat toimittaneet hankkeiden vastuuhenkilöt (MMM): Marja Hiilskaaaltonen, Katja Matveinen, Matti Mäkelä ja Niina Riissanen.

Toimintaympäristön kuvauksesta vastasivat Riitta Hänninen, Pia Katila, Antti Mutanen ja Jari Viitanen Luonnonvarakeskuksesta.

Mittareiden päivittämiseen ovat toimittaneet tietoja Martti Aarne, Leena Finér, Antti Ihalainen, Kari T. Korhonen, Marjo Neuvonen, Aarre Peltola, Jukka Torvelainen, Tarja Tuomainen, Esa Uotila ja Esa Ylitalo Lukesta sekä Kirsi Greis (Suomen metsäkeskus), Simo Jaakkola (Koneyrittäjien liitto ry), Jorma Jyrkilä (Suomen metsäkeskus), Aki Hostikka (Suomen metsäkeskus), Sanna Kasurinen (Suomen metsäkeskus), Sirpa Kärkkäinen (Suomen Metsäyhdistys), Anneli Leivo (Metsähallitus), Katja Matveinen (MMM), Matti Mäkelä (MMM), Juha Mäkinen (Metsähallitus), Pasi Puttonen (Helsingin yliopisto), Jani Seppälä (YM), Matti Seppälä (Suomen metsäkeskus), Marjatta Säisä (Opetushallitus), Anne Tikkanen (Itä-Suomen yliopisto), Nina Vesterinen (TEM) ja Riina Vuorento (OKM).

Muiden strategioiden ja ohjelmien sekä normaalina virkatyönä tehtävien toimien tietoja ovat toimittaneet Susanna Anttila (Syke), Jyrki Haataja (Suomen metsäkeskus), Iikka Heikkinen (YM), Marja Hiilskaaaltonen (MMM), Teppo Hujala (Luke), Vesa Kaarakka (UM), Jaana Kaipainen (MMM), Juuso Kalliokoski (MMM), Aulikki Kauppila (MMM), Terhi Koskela (Luke), Airi Matila (Tapio Oy), Juha Mäkinen (Metsähallitus), Anssi Niskanen (Suomen metsäkeskus), Hannele Nyroos (YM), Sanna Paanukoski (MMM), Riikka Paloniemi (Syke), Kaisa Pirkola (MMM), Kati Pitkänen (Syke), Salla Rantala (Syke), Juha Rutanen, (Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti), Ansa Selänne (ELY-keskus), Teemu Seppä (MMM), Raija Seppänen (MMM), Reima Sutinen (TEM), Kimmo Syrjänen (Syke), Tatu Torniainen (MMM), Heidi Valtari (Turun yliopiston Brahea-keskus), Taina Veltheim (MMM), Taina Vesanto (MMM), Nina Vesterinen (TEM) ja Christell Åström (MMM).